

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Економіки та менеджменту

(повна назва факультету)

Бухгалтерського обліку та аудиту

(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня

магістра

(назва освітнього ступеня)

на тему: Статутний капітал підприємства: формування, облік, аналіз і аудит
(на прикладі ТОВ «Святець»)

Виконала: студентка 6 курсу, групи ПОМ-61
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

(шифр і назва спеціальності)

Семенюк О.М.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Керівник

(підпис)

д.е.н., проф. Павликівська О.І.

(прізвище та ініціали)

Нормоконтроль

(підпис)

к.е.н., доц. Співак С.М.

(прізвище та ініціали)

Завідувач кафедри

(підпис)

д.е.н., проф. Павликівська О.І.

(прізвище та ініціали)

Рецензент

(підпис)

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Семенюк О.М. Статутний капітал підприємства: формування, облік, аналіз і аудит (на прикладі ТОВ «Святець»). – Рукопис.

Дипломна робота за спеціальністю 071 - Облік і оподаткування. – Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя. – Тернопіль, 2021.

Наскрізна лінія дослідження та переконання автора сформоване на вивченні облікової практики можна представити як правила та процедури та пошук найефективніших заходів щодо облікового відображення різниці між загальною вартістю активів і зовнішнього капіталу (зобов'язання та резерви) вираженого у формі власного капіталу. Вартість власного капіталу, що розглядається як залишкова вартість майна, залежить від: обсягу компонентів, які розкриваються в балансі як активи та зобов'язання, та оцінки активів та зобов'язань.

У роботі оцінено оцінено техніко-економічні параметри підприємства, виявленотенденції розвитку товариства та принципи обліку та аудиту капіталу й подано пропозиції для їхнього удосконалення.

Ключові слова: статутний капітал, формування майна, відображення капіталу, оцінка й діагностика складових капіталу.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ КАПІТАЛУ	
1.1. Економіко-правові основи обліку капіталу	6
1.2. Техніко-економічна характеристика ТзОВ «Святець»	11
Висновки до розділу 1	19
РОЗДІЛ 1. Методика обліку власного капіталу ТзОВ «СВЯТЕЦЬ»	
2.1. Облік зареєстрованого капіталу	21
2.2. Облік додаткового капіталу	29
2.3. Відображення резервного капіталу	31
2.4. Методика аудиту капіталу	33
Висновки до розділу 2	36
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ КАПІТАЛУ ТзОВ «СВЯТЕЦЬ»	
3.1. Оцінювання складу майна товариства	39
3.2. Оцінювання власних джерел фінансування	44
3.3. Оцінювання структури зовнішніх джерел фінансування	48
Висновки до розділу 3	52
РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ	
4.1. Організація охорони праці на підприємстві	54
4.2. Виконання на об'єкті (цеху, дільниці) планів захисту джерел водопостачання, продовольства, сировини с/г тварин і т.ін.	56
Висновки до розділу 4	58
Висновки та пропозиції	60
Список використаних джерел	64
Додатки	71

ВСТУП

Актуальність теми. Функціонування товариств зумовлене наявністю капіталу за певною вартістю та структурою. Серед джерел фінансування особливу роль має власний капітал, оскільки він створює основу для фінансування, та визначає безпеку діяльності товариства, можливостей для розвитку та утримання конкурентоспроможного стану, а також у важкі для компанії часи, забезпечують її виживання. З цієї причини управління власним капіталом є важливою і складною проблемою ефективності діяльності товариства та можливого підвищення його вартісних показників.

Вітчизняні законодавчі вимоги трактують майно підприємства як окрему річ або їхню сукупність, права та зобов'язання, тобто це все те чим володіє суб'єкт господарювання в певний часовий проміжок. Це засіб як з матеріально-речовою формою, так й нематеріальною (права тощо). Загалом в літературі існують надто полярні визначення та трактування сутності поняття майна, але ми погоджуємось із твердженням тих авторів, які переконані, що майно товариства на початковому етапі його існування створюється із внесків учасників у вигляді різних за формою засобів. Але достовірною залишається думка щодо джерел утворення майна, якими виступають за різних обставин внески: у грошовій та матеріальній формі; у формі доходів від реалізації та інших видів діяльності; у формі банківських кредитів та запозичень від інших кредиторів; у формі бюджетних дотацій та вкладень; у формі благодійних внесків.

Дослідження категорій капіталу представлено в працях значної кагорти вчених: Гуцайлюка З., Завгороднього В., Мниха Є., Павликівської О., Федоровича Р., Шкарабана С., які схильні співставити його з вартістю капіталізованих матеріальних та людських економічних ресурсів; з абстрактною, однорідною категорією, яка є джерелом економічної цінності товариства. Натомість законні підстави (вітчизняні, міжнародні стандарти)

провокують твердження про власний капітал, який є часткою активів, що залишилася після вирахування зобов'язань, тобто чистих активів.

Метою дослідження є методи та принципи облікового представлення структури та вартості капіталу як важливої управлінської інформації.

Для реалізації мети вирішено наступні **завдання**:

- ◆ висвітлено економічні особливості капіталу та його сутність;
- ◆ оцінено техніко-економічні параметри підприємства;
- ◆ розглянути облік капіталу;
- ◆ виявлено тенденції розвитку товариств;
- ◆ визначити принципи аудиту капіталу.

Об'єктом дослідження є обліково-аналітичне відображення капіталу на ТЗОВ «Святець».

Наскрізна лінія дослідження та переконання автора сформоване на вивченні облікової практики можна представити як правила та процедури та пошук найефективніших заходів щодо облікового відображення різниці між загальною вартістю активів і зовнішнього капіталу (зобов'язання та резерви) вираженого у формі власного капіталу. Таким чином, вартість власного капіталу, що розглядається як залишкова вартість майна, залежить від: обсягу компонентів, які розкриваються в балансі як активи та зобов'язання, та оцінки активів та зобов'язань.

Основним джерелом є облікові дані ТЗОВ «Святець», законодавство в частині обліку капіталу тощо.

Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ КАПІТАЛУ

1.1. Економіко-правові основи обліку капіталу

Більшість фінансово-господарських структур створюють з метою збільшення статків їхніх власників. Тобто людина або група людей мають право вкладати власні заощадження або інші залучені активи, створюючи підприємства та отримуючи дохід від їхньої діяльності. Існує й інша ситуація, за якої можливе вкладення оборотних активів у формі інвестицій до уже діючих підприємницьких структур. Результат таких дій та очікування учасників – аналогічні. Вони полягають в отриманні дивідендів або відсотків за користування їхнім капіталом.

У момент створення підприємства необхідний капітал для започаткування його роботи та безперервного функціонування. Такий капітал є стартовим. При його передачі такий капітал стає підприємницьким, а не особистим чи індивідуальним, а особа яка здійснювала ці операції стає засновником (рис. 1.1).

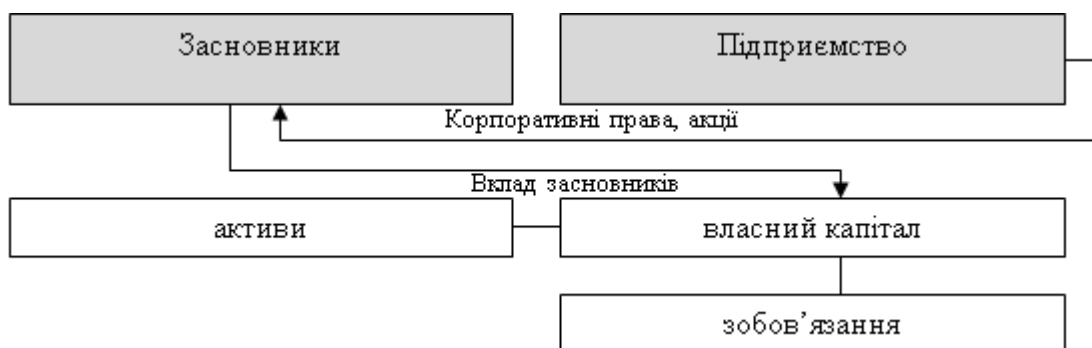

Рис. 1.1. Формування капіталу підприємства

Капітал є класичним фактором виробництва поряд із землею та працею. Це основні ресурси використовувані при започаткуванні фірми, чи в процесі її

діяльності. Капітал як узагальнююча категорія фактично об'єднує дві складові – грошовий капітал (заощадження) та фізичний капітал. Проте, основна його місія – це джерело фінансування активів, а відтак розвитку. Через необхідність наявності як оборотних, так й необоротних активів в процесі діяльності потрібне їхнє фінансування в якості якого може використовуватись капітал акціонерів та власників у грошовій формі. Складові таких засобів відображається в правій частині балансу як ознака певних абстрактних цінностей використовуваних в бізнесі.

Підприємство як окрема юридична структура в процесі господарювання формує капітал, створює активи та володіє зобов'язаннями. Для прикладу використаємо модель формування умовного підприємства, де у формі вкладу використано грошові кошти та товари (рис. 1.2).

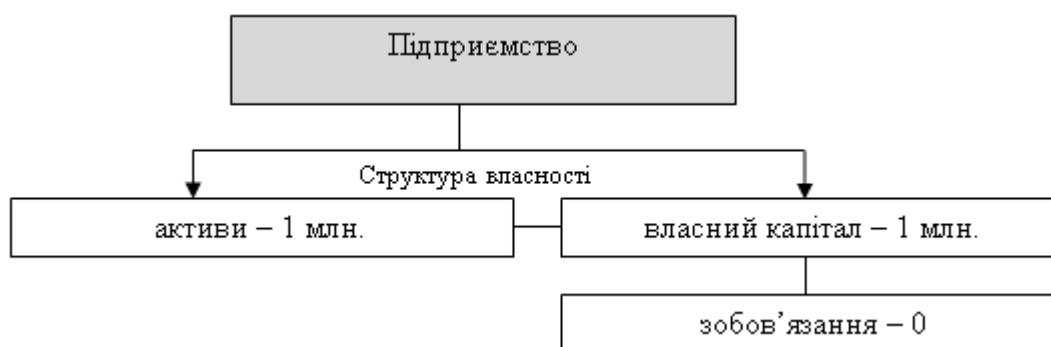

Рис. 1.2. Початкова структура власності

Процес отримання прибутку потребує трансформації активів та їхньої оборотності протягом терміну діяльності. Утворюються зобов'язання, які з часом погашаються перед працівниками, державою, постачальниками та підрядниками. За умови перевищення зобов'язань виникатиме збиток. При цьому власністю інвесторів буде все майно підприємства, яке залишиться після ліквідації зобов'язань. Тобто грошове вимірювання сукупності майна, на яке розраховують власники в майбутньому (рис. 1.3).

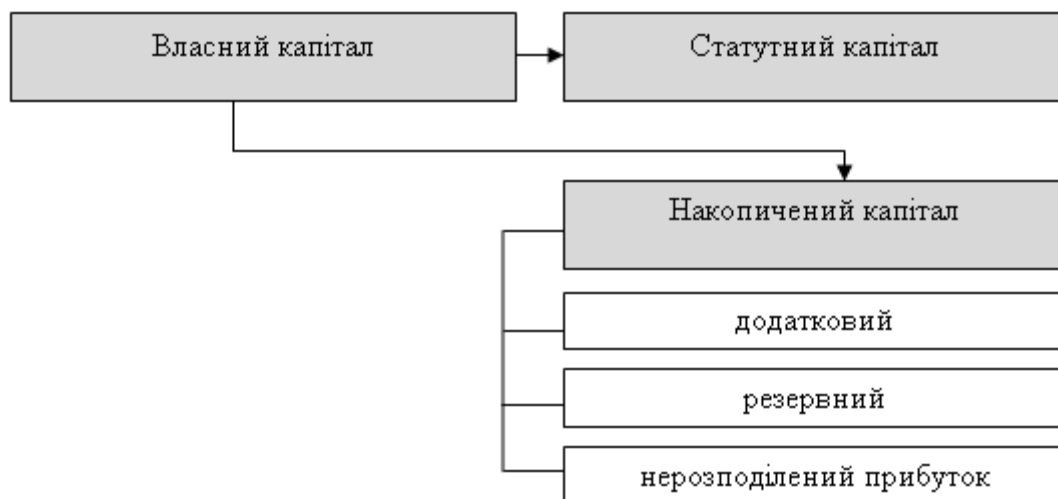

Рис. 1.3. Загальна структура капіталу

Представимо структуру капіталу ТзОВ «Святець». Запропоноване підприємство досліджується нами у даній випускній роботі як базове. Воно засноване у 2000 роках, є сільськогосподарським (підвид – рослинництво) та займається вирощуванням зернових, бобових та олійних культур (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Структура власного капіталу ТзОВ «Святець» Теофіпольського району
Хмельницької області

Елементи капіталу	2018		2019		2020	
	сума, тис.грн.	питома вага, %	сума, тис.грн.	питома вага, %	сума, тис.грн.	питома вага, %
Зареєстрований капітал	46	0,1	46	0,09	46	0,08
Додатковий капітал	32993	75,1	43868	89,57	48929	93,57
Нерозподілений прибуток	10875	24,8	5061	10,34	3318	6,35
Всього власного капіталу:	43914	100	48975	100	52293	100

Зважаючи на вище викладену інформацію, з'ясовано, що структура капіталу є еластичною та молозмінюваною за роками.

Сукупність власного капіталу поділяють статутний і додатковий. Перший – це сума грошових коштів зареєстрована у статуті. Другий – це

незареєстрований, додатково сформований для нормального функціонування підприємницької структури, джерелом якого міг бути нерозподілений прибуток чи резервний капітал.

Існують наступні правила, які регулюють функціональні наративи капіталу:

1. Функціональні особливості зазначених різновидів капіталу відрізняються. Зокрема, первинним джерелом у процесі створення підприємства є статутний капітал, а функцією додаткового – є регулювання відносин власності та управління бізнесом.

2. Розмір капіталу. Статутний – вартість активів зафіксована у статуті, його розмір регулюється державою. Додатковий – визначається керівництвом суб'єкта.

3. Статутний капітал – внесок інвесторів чи власників. Додатковий – формується в операційному циклі.

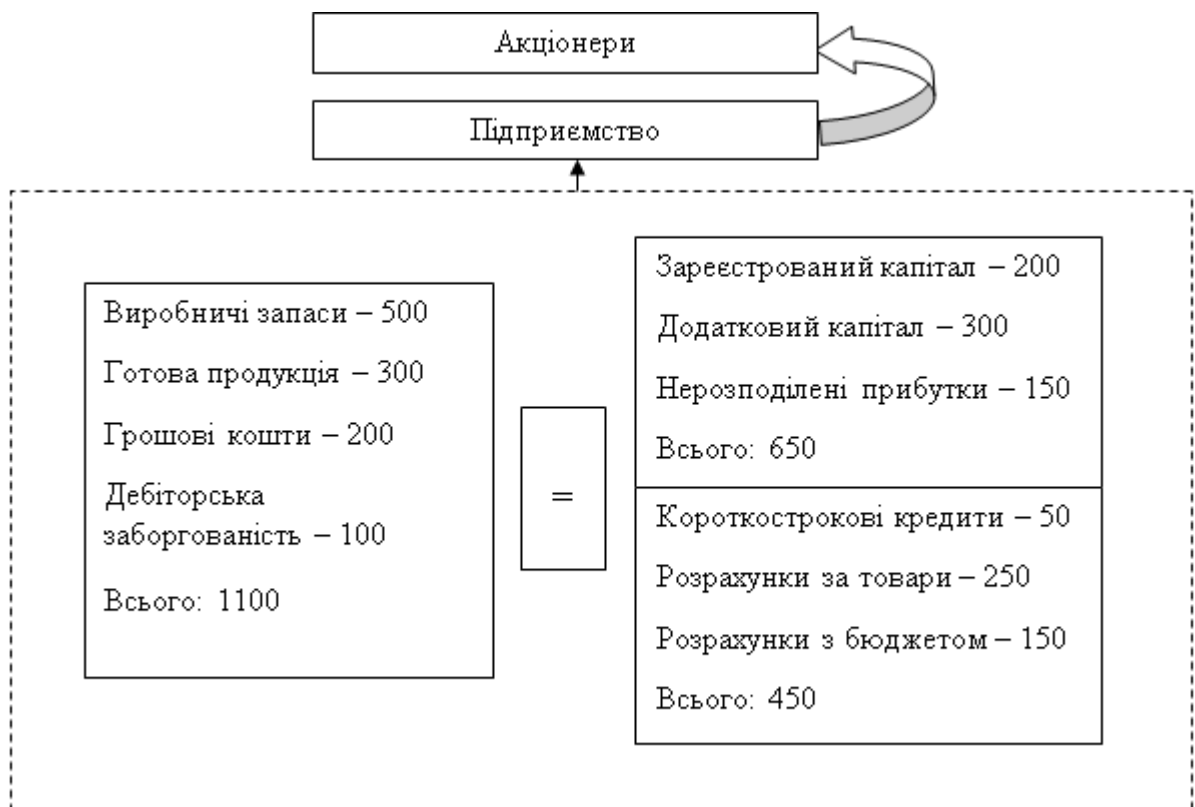

Рис. 1.4. Взаємодія підприємства з акціонерами

Створення суб'єктів ринку розглядається загалом як інструмент набуття певних вигод, якими є: дивіденди, отримання певних активів чи реалізації своєї частки. Але найбільш ліквідними вигодами – є дивіденди. Процес їх виплати провокує зменшення величини власного капіталу через розподіл прибутку на цю ціль.

Підприємство є живим організмом, тому в процесі його діяльності приймаються ті чи інші рішення з метою її ефективності.

На практиці акціонерів цікавить більше сума отриманого капіталу після реалізації власності, а не абсолютна величина власного капіталу. Проте, без сумніву, ця категорія відіграє вирішальну роль при обчисленні вартості підприємства. Хоча вартість самого суб'єкта не завжди рівнозначна до обсягу власного капіталу. Тобто загальна вартість ще може корегуватись на певні ринкові важелі. Тлумачення щодо означених взаємозв'язків згруповане у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Взаємозв'язок акціонерних вигод та власного капіталу

№ пок.	Критерії набуття вигод	Особливості взаємозв'язків
1.	Реалізація частки в капіталі	власний капітал є основою в розрахунку вартості суб'єкта
2.	Дивіденди	передача частини прибутку своїм акціонерам, при цьому відбувається зменшення власного капіталу
3.	Вихід засновника із складу учасників	активи чи їхній еквівалент, який належить конкретному учаснику обчислюється як добуток власного капіталу та відсотка учасника в структурі капіталу (враховуючи зареєстрований капітал у статутних документах).

Таким чином, капітал підприємства реєструється в момент його створення, примножується в процесі діяльності та інвестується за умови розширення даного суб'єкта або інвестування інших.

1.2. Техніко-економічна характеристика ТзОВ «Святець»

Для розуміння фінансової ситуації ТзОВ «Святець» та скориставшись його звітними даними нами сформовано балансово-аналітичне порівняння наявних засобів.

Насамперед, нами діагностовано необоротні активи, що дозволяє визначити тип корпоративної стратегії товариства та його довгострокового інвестування. Висока частка нематеріальних активів свідчить про інноваційний характер стратегії компанії. Ця стратегія сприяє зміцненню фінансового становища компанії.

Структурну динаміку за необоротними засобами ТзОВ «Святець» представлено в таблиці 1.3.

Зазначимо, що найбільшу частку в необоротних активах у 2020 році становили основні засоби та довгострокові біологічні активи, відповідно – 91,49% та 8,51%.

Таблиця 1.3

Структурна діагностика необоротних активів ТзОВ «Святець»

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення		У % до	
				2019/2018	2020/2019	2019 р. до 2018 р.	2020 р. до 2019 р.
Нематеріальні активи	-	-	-	-	-	-	-
Незавершені капітальні інвестиції	-	-	-	-	-	-	-
Основні засоби:				-	-	-	
— залишкова вартість, тис. грн.	17691	17261	17325	-430	64	-2,43	0,37
- питома вага, %	91,87	90,47	91,49	-1,4	1,02	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	-	-	-	-	-	-	-
Довгострокові біологічні активи	1566	1818	1611	252	-207	13,86	-11,39
- питома вага, %	8,13	9,53	8,51	1,4	-1,02	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	-	-	-	-	-	-	-
Відстрочені податкові активи	-	-	-	-	-	-	-
Інші необоротні активи	-	-	-	-	-	-	-
Разом необоротних активів	19257	19079	18936	-178	-143	-0,92	-0,75

Отже, необоротні активизнижуються як у відносному так й у абсолютному вимірі в продовж років, загалом у порівнянні з 2018 р. на 178 тис. грн., а з 2019 р. на 143 тис. грн., що становило 0,92 та 0,75%.

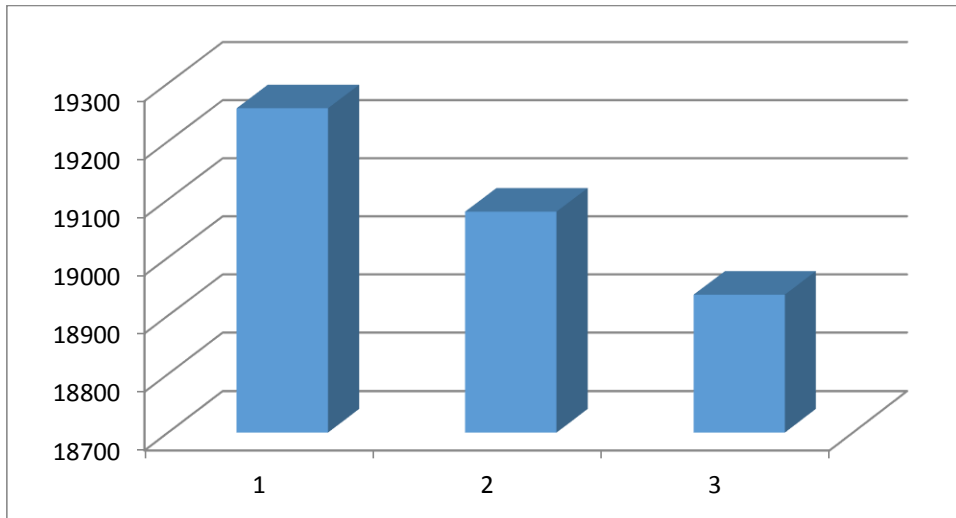

Рис. 1.4. Динаміка необоротних активів ТзОВ «Святець» у 2018-2020р.р.

Вартість довгострокових біологічних активів коливалась впродовж 2018-2020 р.р. (рис. 1.5).

Тому ТзОВ «Святець» дотримується стратегії створення матеріальних умов для розширення основного бізнесу. Для цього нами обчислено показники ефективності необоротних засобів.

Якщо абстрагуватися від характеристик сільського господарства, то збільшення частки оборотних активів у корпоративних активах призводить до підвищення рівня потоку капіталу, що є важливим показником фінансового стану.

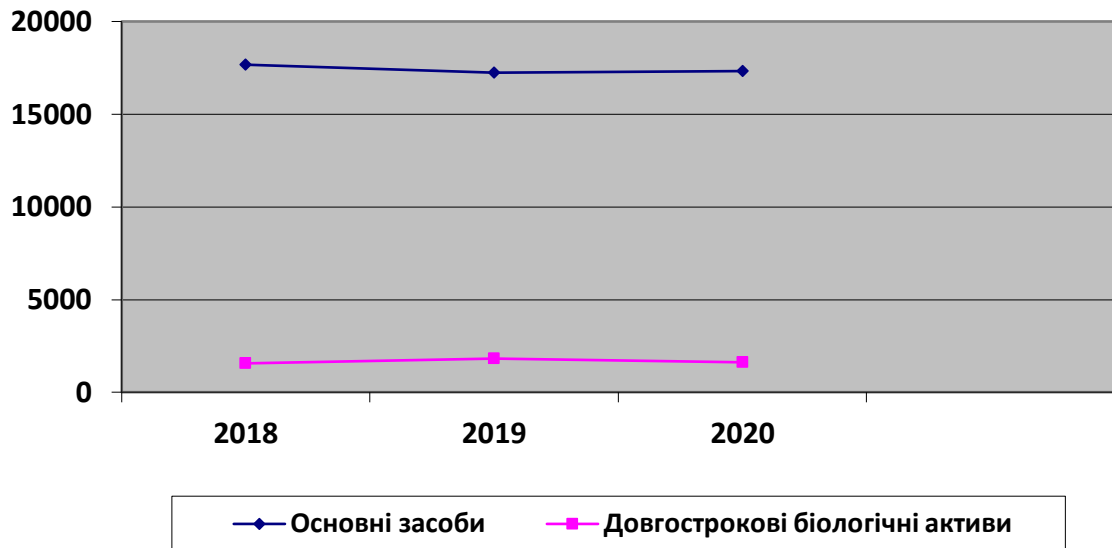

Рис. 1.5. Співвідношення динаміки необоротних активів ТЗОВ «Святець» у 2018-2020р.р.

Використавши дані ТЗОВ «Святець» нами діагностовано активи товариства (таблиця 1.5).

Таблиця 1.5

Діагностика активів ТЗОВ «Святець»

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Динаміка		Темп зміни, %	
				2019 р. до 2018 р.	2020 р. до 2019 р.	2019 р. до 2018 р.	2020 р. до 2019 р.
Всього активів, тис. грн., в т.ч.:	74403	79566	97628	5163	18062	6,49	18,5
	100%	100%	100%	-	-	-	-
1. Необоротні активи, тис. грн.							
в % до вартості активів	19257	19079	18936	-178	-143	0,92	0,75
	25,88	23,98	19,4	-1,9	-4,58	-	-
2. Оборотні активи, тис. грн.	54268	60487	78692	18205	6219	11,46	30,1
в % до вартості активів з них	72,94	76,02	80,6	3,08	4,58	-	-
2.1. Матеріальні оборотні активи, тис. грн.	83918	87844	139151			4,47	36,87
в % до вартості оборотних активів				3926	51307		
	49	52	63			-	-
2.2. Поточні біологічні активи, тис. грн.	17584	18096	14833	512	-3263	2,91	-18,03
в % до вартості оборотних активів							
	32,4	29,92	18,85	-2,48	-11,07	-	-
2.3. Дебіторська заборгованість, тис. грн.	3516	1516	1688	-2000	172	-56,88	11,35
в % до вартості оборотних активів							
	6,48	2,51	2,15	-3,97	-0,36	-	-
2.4. Грошові кошти і їх еквіваленти, тис. грн.	2	2	24	-	22	-	110
в % до вартості оборотних активів							
	0,004	0,003	0,03	-0,001	0,027	-	-

З таблиці 1.5 зрозуміло, що оборотні активи ТзОВ «Святець» в загальних активах у 2018 році становила 72,94%, 2019р. – 76,02%, 2020р. – 78,69% та необоротних активів: 2018р. – 25,88%, 2019р. – 23,98% у 2020 р. – 19,40%.

Загалом, частка оборотних активів у 2020 році зросла на 4,58% порівняно з 2019 роком, а в 2019 році – на 3,08% порівняно з 2018 роком. Така ситуація констатує факт, що активи ТзОВ «Святець» зазнали позитивних змін, оскільки більш ліквідна структура активів вигідна для прискорення оборотності капіталу, розширення виробничої діяльності та підвищення фінансової стабільності підприємства (рис. 1.6). Збільшення частки оборотних активів також може свідчити про те, що частина оборотних активів передається для надання споживачам під реалізацію товарів, що забезпечує фактичне забезпечення нерухомості цієї частини активів.

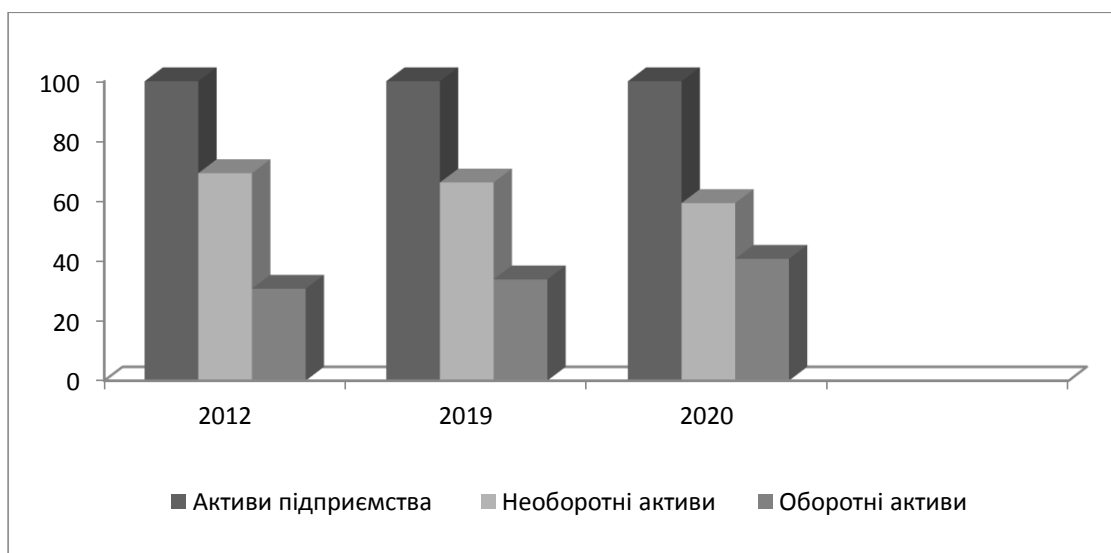

Рис. 1.6. Динаміка оборотних активів ТзОВ «Святець» у 2018-2020р.р.

Деякі зміни відбулися в структурі оборотних активів з 2018 – 2020 роки. Отже, матеріальні оборотні активи становили відповідно 49%, 52% та 63% вартості всіх оборотних активів. Високий рівень запасів змушує детально проаналізувати їх склад для виявлення зайвих і непотрібних. Збільшення частки товарних запасів у структурі активів може свідчити про збільшення виробничого потенціалу підприємства, бажання інвестувати в запаси для

захисту валютних активів від знецінення в умовах інфляції, а також про нерациональність обраної економічної стратегії. Частка таких запасів може бути незначною (рисунок 1.7).

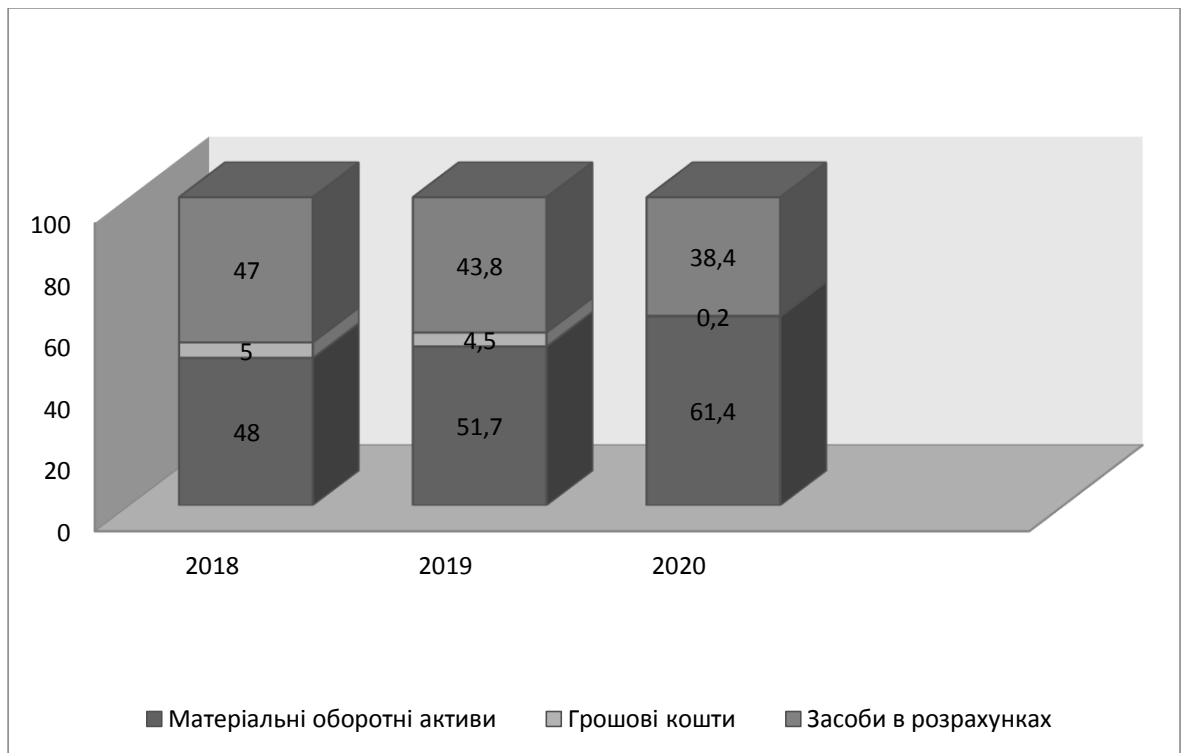

Рис. 1.7. Частка запасів ТзОВ «Святець» у 2018-2020р.р.

6,41%, 2,51% та 2,15% корпоративних оборотних активів у формі дебіторської заборгованості у зазначених роках було переведено споживачам, що свідчить про вибуття цієї частини оборотних активів з обігу. Найвний обсяг дебіторської заборгованості підвищив вимоги до її якості. Результат – зменшення дебіторської заборгованості у 2019 та 2020 роках спричинило збільшення запасів. У 2020 році грошові активи зменшилися та становили лише 0,03% вартості загальних оборотних активів компанії.

Враховуючи динаміку показників, зведених у таблиці 1.2, можна констатувати, що загальна вартість майна ТзОВ «Святець» за 2019 та 2020 роки зросла на 18062 тис. грн.

У 2019 році абсолютна вартість активів зросла на 5163 тис. грн. через ріст матеріальної оборотної частини. Причиною зменшення необоротних засобів

стало вибуття довгострокових біологічних активів. У 2019 році їх вартість зменшилася на 207 тис. грн. (рис. 1.5).

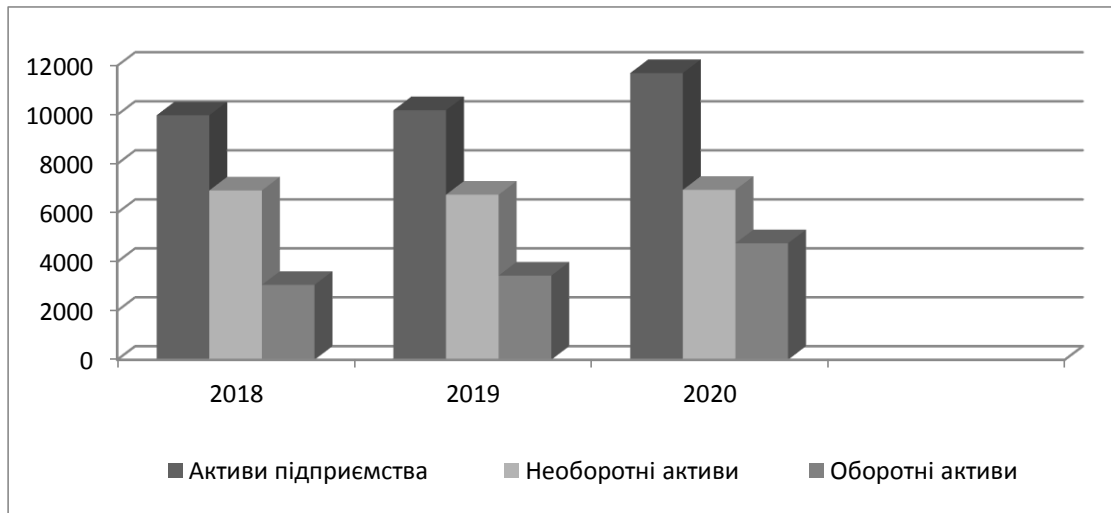

Рис. 1.8. Частка оборотних активів ТЗОВ «Святець» у 2018-2020р.р.

У 2019 році оборотні активи ТЗОВ «Святець» збільшилися на 18205 тис. грн. або на 3,08% порівняно з минулим роком. Зазначимо, що темпи зростання оборотних активів ТЗОВ «Святець» у 2019 році вищі за показники необоротних активів. У 2020 році оборотні активи ТЗОВ «Святець» зросли на 6219 тис. грн. У порівнянні з минулим роком. У ТЗОВ «Святець» у 2018 році вищий темп зростання оборотних активів порівняно з необоротними. Це позитивна тенденція, яка визначає прискорення оборотності ліквідних активів підприємства та збільшення ліквідності.

При розгляді динаміки використовуваних підприємствами ліквідних активів швидкість зміни порівнюється з темпом зміни обсягів продажів підприємства та загального капіталу, вивчаються динамічні зміни частки ліквідних активів підприємства (табл. 1.6).

Таблиця 1.6

Аналіз змін чистого доходу ТЗОВ «Святець»

Показники	2018	2019	2020	Динаміка		Темп зміни, %	
	рік	рік	рік	2019 р.	2020 р.	2019 р.	2020 р.
				до 2018 р.	до 2019 р.	до 2018 р.	до 2019 р.
Всього активів, тис. грн., в т.ч.:	74403	79566	97628	5163	18062	6,49	18,5
	100%	100%	100%	-	-	-	-
Оборотні активи, тис. грн.	54268	60487	78692	18205	6219	11,46	30,1
в % до вартості активів	72,94	76,02	80,6	3,08	4,58	-	-
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	104961	115332	123544	10371	8212	8,99	6,68
Чистий прибуток (непокритий збиток) підприємства	10875	5061	3318	-5814	1743	-53,46	-34,44

При оцінці динаміки оборотних активів їхня частка повинна враховувати позитивний вплив їхнього зростання на фінансовий стан. Проте вплив інфляції спричинив зростання оборотних активів у корпоративній власності уповільнюючи оборотність активів.

З таблиці 4.3 видно, що вартість поточних активів ТЗОВ «Святець» зросла на 6219 тис. грн у 2020 році та на 18205 тис. грн у 2019 році. Таке зростання у 2019-2020 роках, може свідчити про збільшення виробничих потужностей підприємств, а з іншого боку, через інфляцію, зростання цін на запаси та уповільнення оборотності ліквідних активів, оцінюється як негативний факт. (рис. 1.9)

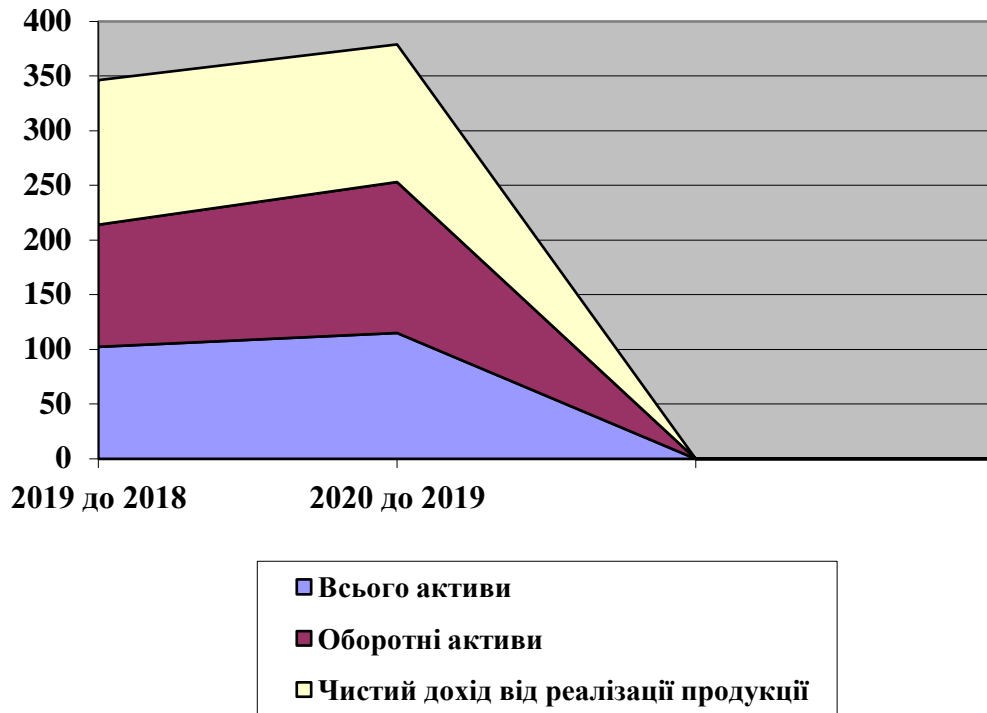

Рис. 1.9. Темпи зміни чистого ТЗОВ «Святець» у 2018-2020р.р.

Позитивним фактом у 2019 році є те, що темпи зростання продажів перевищили темпи зростання оборотних активів на 2,5%. Це є позитивною тенденцією для компаній, оскільки показує, що ефективність управління оборотним капіталом і збутом можна підвищити за рахунок зниження надмірних витрат, підвищення цін на продукцію та підвищення продуктивності. У 2020 році темпи приросту оборотних коштів перевищили темпи зростання продажів на 11,82%, що було оцінено як негативне, що свідчить про зниження ефективності управління оборотними коштами.

Для оцінки абсолютної та структурної динаміки оборотних коштів ТЗОВ «Святець» необхідно враховувати такі фактори. Збільшення товарних запасів у 2020 та 2019 роках може свідчити про деякі позитивні та негативні сторони корпоративної роботи. Позитивом є розширення економічної діяльності, підвищення рівня ділової активності.

До недоліків можна віднести недоліки відділу матеріально-технічного забезпечення та необґрунтоване управління запасами, внаслідок чого в оборотні активи з меншою ліквідністю надходить великий обсяг коштів.

Висновки до розділу 1

Капітал ТзОВ «Святець» об'єднує грошовий та фізичний капітал. Капітал товариства – це джерело фінансування активів, а відтак розвитку. З іншої сторони, необхідність в оборотних та необоротних активах в процесі діяльності спричиняє фінансування для їхньої фізичної наявності в якості якого може використовуватись капітал. Капітал та його елементи відображається в правій частині балансу.

Найбільшу частку в необоротних активах ТзОВ «Святець» у 2020 році становили основні засоби та довгострокові біологічні активи, відповідно – 91,49% та 8,51%.

Необоротні активизнижуються як у відносному так й у абсолютному вимірі в продовж років, загалом у порівнянні з 2018 р. на 178 тис. грн., а з 2019 р. на 143 тис. грн., що становило 0,92 та 0,75%.

Оборотні активиТзОВ «Святець» в загальних активах у 2018 році становила 72,94%, 2019р. – 76,02%, 2020р. – 78,69% та необоротних активів: 2018р. – 25,88%, 2019р. – 23,98 % у 2020 р. – 19,40%.

Загалом, частка оборотних активів у 2020 році зросла на 4,58% порівняно з 2019 роком, а в 2019 році – на 3,08% порівняно з 2018 роком. Така ситуація констатує факт, що активи ТзОВ «Святець» зазнали позитивних змін, оскільки більш ліквідна структура активів вигідна для прискорення оборотності капіталу, розширення виробничої діяльності та підвищення фінансової стабільності підприємства. Збільшення частки оборотних активів також може свідчити про те, що частина оборотних активів передається для надання споживачам під реалізацію товарів, послуг, що забезпечує фактичне забезпечення нерухомості цієї частини активів.

Деякі зміни відбулися в структурі оборотних активів з 2018 – 2020 роки. Матеріальні оборотні активи становили відповідно 49%, 52% та 63% вартості всіх оборотних активів.

6,41%, 2,51% та 2,15% корпоративних оборотних активів у формі дебіторської заборгованості у зазначених роках було переведено споживачам, що свідчить про вибуття цієї частини оборотних активів з обігу. Наявний обсяг дебіторської заборгованості підвищив вимоги до її якості. Результат – зменшення дебіторської заборгованості у 2019 та 2020 роках спричинило збільшення запасів. У 2020 році грошові активи зменшилися та становили лише 0,03% вартості загальних оборотних активів компанії.

Враховуючи динаміку показників, можна констатувати, що загальна вартість майна ТзОВ «Святець» за 2019 та 2020 роки зросла на 18062 тис. грн.

У 2019 році абсолютна вартість активів зросла на 5163 тис. грн. через ріст матеріальної оборотної частини. Причиною зменшення необоротних засобів стало вибуття довгострокових біологічних активів. У 2019 році їх вартість зменшилася на 207 тис. грн.

Позитивним фактом у 2019 році є те, що темпи зростання продажів перевищили темпи зростання оборотних активів на 2,5%. Це є позитивною тенденцією для компаній, оскільки показує, що ефективність управління оборотним капіталом і збутом можна підвищити за рахунок зниження надмірних витрат, підвищення цін на продукцію та підвищення продуктивності. У 2020 році темпи приросту оборотних коштів перевищили темпи зростання продажів на 11,82%, що було оцінено як негативне, що свідчить про зниження ефективності управління оборотними коштами.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ТЗОВ «СВЯТЕЦЬ»

2.1. Облік зареєстрованого капіталу

Сукупність коштів, вкладених для створення бізнесу відповідно до статутних документів, які забезпечували б його діяльність та формування капіталу. Зареєстрований капітал – найбільш стійка частина власного капіталу, який виконує такі функції:

1. Зареєстрований капітал – є розміром вкладу в капітал, надає необхідну інформацію про частку кожного власника. Розмір цієї частини визначає ступінь участі кожного власника в управлінні, розмір коштів у загальній вартості капіталу, який отримується при ліквідації підприємства, або при виході з підприємства.

2. Розмір зареєстрованого капіталу – це інформація про мінімальний розмір капіталу користувачам фінансової звітності. Наприклад, якщо в компанії власник може прийняти рішення про зменшення інших компонентів капіталу та зменшити зареєстрований капітал.

Рахунок 40 «Зареєстрований капітал» має на меті узагальнення даних про стан та рух такого капіталу. За КТ 40 обліковуємо збільшення статутного капіталу, а по Дт – його зменшення (вилучення). Кредитове сальдо – відповідає розміру зареєстрованого капіталу, зафіксованому в установчих документах.

Аналітика за рах. 40 ведеться за типом капіталу та типом частки учасників товариства. Зведений облік здійснюємо в журналі № 7.

Формування юридичного задекларованого капіталу новоствореного підприємства залежить від форми його власності. ТЗОВ «Святець» - це товариство, створене відповідно до закону для підприємств, установ, юридичних та фізичних осіб, які поєднують майно та підприємницьку діяльність з метою одержання прибутку.

Для внесення вкладу готівкою відкривається рахунок у банку. Кошти на цьому рахунку винятково перераховуються на поточний рахунок офіційно зареєстрованого ТОВ або повертаються учаснику.

Учасники зобов'язані зробити сплату в повному обсязі протягом року після реєстрації компанії. У разі невиконання зобов'язання у зазначений строк учасник щорічно сплачує 10% несплаченої суми протягом строку відстрочки, якщо інше не зазначено у складовому документі. Учасники товариства з обмеженою відповідальністю з повним фінансуванням отримують сертифікат компанії. Відповідні відносини обліку зареєстрованого капіталу ТОВ наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Облікове відображення зареєстрованого капіталу ТЗОВ «Святець»

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1	Відображено заборгованість учасників товариства по внесках	46	40
2	Відображено погашення заборгованості по внесках . Здійснюється по кожному учаснику до повного погашення заборгованості	10, 11, 12, 20, 22, 30, 31, 33	46
3		46	40
		10, 20, 30, 31 тощо	46
4	Збільшення зареєстрованого капіталу за рахунок прибутку	46	40,441,

Операції щодо акцій, які підлягають сплаті учасником-платником, відображаються у таблиці 2.2.

Зареєстрований капітал товариства складається з вкладів акціонерів. Він відображає джерело власних активів та майна акціонерного товариства як юридичної особи. При цьому розмір юридичного капіталу відображає колективну власність акціонерів, а частка кожного акціонера визначається вартістю його акцій.

Облік зареєстрованого капіталу стартує з дня реєстрації товариства в національному реєстрі суб'єктів господарювання та закінчується з дня вилучення товариства з державного реєстру (у зв'язку з припиненням діяльності, тощо).

Таблиця 2.2

Облікове відображення «розрахунків з учасниками ТзОВ «Святець»

№ оп.	Зміст операції	Коресп. рахунки	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1	Відображено суму грошових коштів, вартість матеріальних цінностей, що внесені учасником до капіталу, які повертаються йому при виході з товариства	40 672	672 10, 20, 30, 31 тощо
2	Нарахована частина прибутку, що належить учаснику	441	672
3	Здійснено виплату учаснику певної частини прибутку (дивіденди)	672	30,31
4	Списання збитків товариства за рахунок внесків учасників	40 672	672 443

Капітал, фактично вкладений акціонерами – є оплаченим капіталом. Він є власністю товариства за розміром внесеного капіталу і є справжнім джерелом придбання активів суб'єкта.

У обліковій термінології є поняття «вилучений капітал» та «неоплачений капітал», облік на яких ведеться окремо.

Неоплачений капітал - сума боргу, власників (учасників) до зареєстрованого капіталу. При створенні товариства після прийняття рішення

про випуск акцій – весь зареєстрований капітал відображається як неоплачений капітал: «Дт 46 «Неоплачений капітал» і Кт 40 «Статутний капітал».

Фактичні внески, отримані засновниками, зменшують заборгованість за підписаними акціями та відображаються у фінансовому обліку: «Кт 46 «Неоплачений капітал». За методом внесення капіталу відбувається списання 10 «Основних засобів», 12 «Нематеріальних активів», 20 «Запасів», 22 «Малоцінних швидкозношуваних предметів», 30 і 31 «Грошових коштів». Первісною вартістю внесених активів є справедлива вартість за погодженням із засновником. Бухгалтерські проводки ґрунтуються на документах, що засвідчують об'єкт передачі засобів: основні засоби (форма № ОЗ-1) та приймання-передачі нематеріальних активів, прибуткові ордери (форми № М-3 і М-4), приймання матеріалів (форма № М – 7), надходження касових ордерів (форма № КО – 1), платіжних доручень тощо.

Аналітичний облік неоплаченого капіталу ведеться за типами капіталу та засновниками. Схема обліку неоплаченого капіталу наведено на рисунку 2.1.

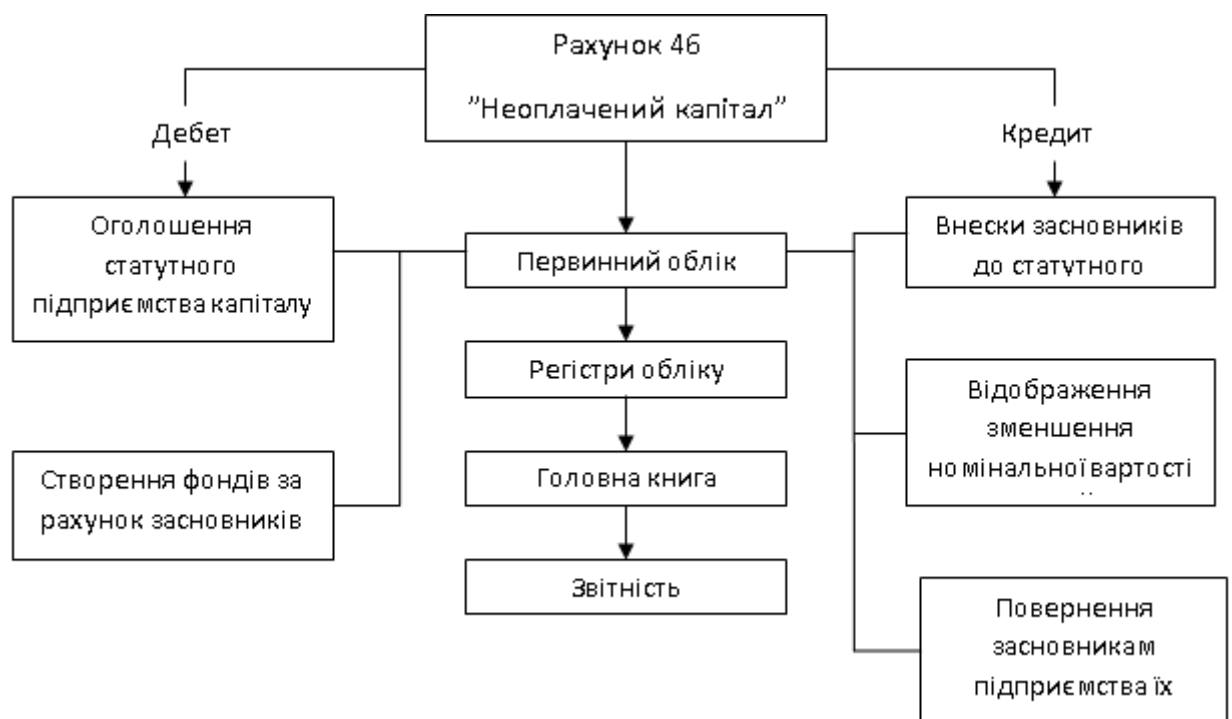

Рис. 2.1. Облік неоплаченого капіталу ТЗОВ «Святець»

Викуплені запаси використовуються для перепродажу, розповсюдження серед співробітників або списання. У цей період у розподілі прибутку товариства не враховуються вилучені власні акції (рис. 2.2).

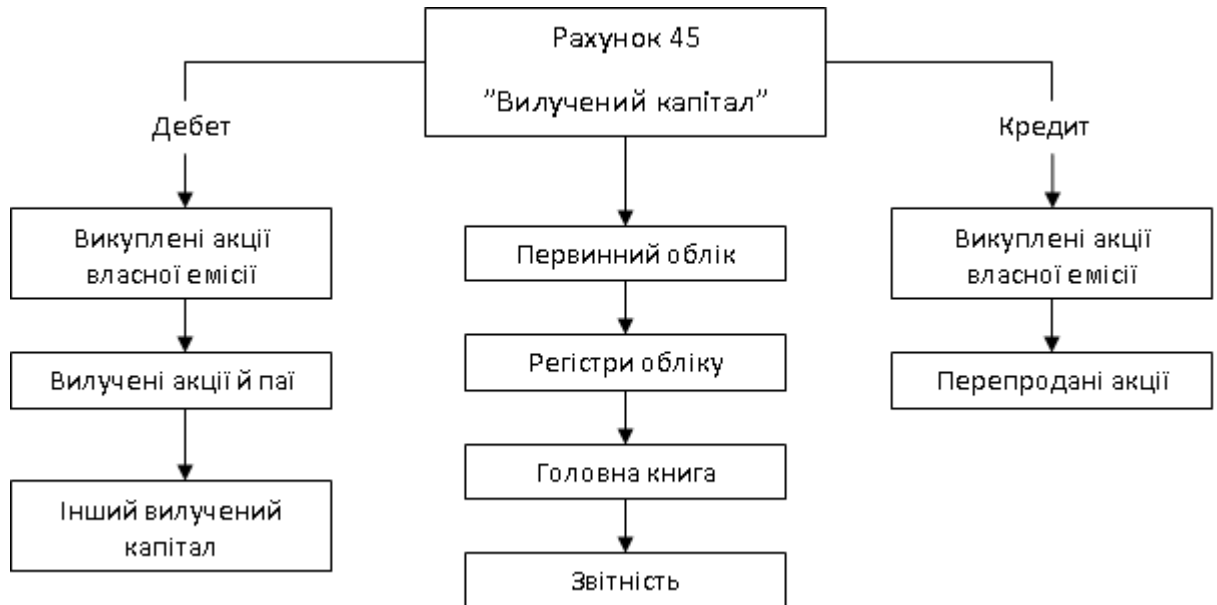

Рис. 2.2. Відображення вилученого капіталу ТЗОВ «Святець»

Залишок рахунку 42 (субрахунки 421, 425) відсутній або зарахованих коштів недостатньо для покриття цієї різниці, що стосується зменшення нерозподіленого прибутку та резервного капіталу.

Товариство може прийняти рішення про невидачу викуплених власних акцій та вилучення з обігу (анулювання). Вилучення запасів з обігу має бути відображено в усіх термінах, пов'язаних з цими запасами, на відповідному рахунку власного капіталу.

При цьому балансова вартість вилученого капіталу коригується відповідно до ціни купівлі анульованих акцій. Порядок обліку наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Відображення інформації про вилучений капітал

№ оп.	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1	Викуплені акції власної емісії	451	30,31
2	Реалізовано акції за ціною , що перевищує їх купівельну вартість :		
	- на купівельну вартість		
	- на суму перевищення вартості продажу над купівельною вартістю	30, 31	451
		30, 31	421
3	Реалізовано акції за ціною , що нижча від їх купівельної вартості :		
	- купівельну вартість		
	- на суму перевищення вартості купівельної над вартістю продажу	30, 31	451
		421, 425, 443*	451
4	Анульовано акції , що раніше були викуплені , за номіналом:		
	- на суму номінальної вартості		
	- на суму , що перевищує номінальну вартість	40	451
		421, 425, 443*	451
* При відсутності коштів на рахунку 42 власний капітал зменшується за рахунок нерозподіленого прибутку			

Підприємства різних типів мають особливості в структурі та розмірі зареєстрованого капіталу. Капітал товариств може збільшуватися з таких причин: додатковий капітал учасників; дивіденди, що підлягають виплаті учасникам; нерозподілений прибуток. Збільшення статутного капіталу відображається в таких записах:

1. Реєстрація «Дт 46 та КТ 40»;
2. Причини збільшення зареєстрованого капіталу:

а) Нерозподілений прибуток – «Дт 443 і Кт 40»;

б) Дивіденди – «Дт 671 і Кт 40».

На момент виходу учасника зареєстрований капітал може бути зменшений і виключений з корпоративної структури. Обидва ці варіанти вимагають, щоб окрім загальнодержавної реєстрації, необхідно змінити установчі документи та домовитися з учасниками. Таким учасникам мають бути повернуті: його внесок, вартість частини майна, пропорційна його внеску до капіталу, частка товариства у прибутку цього року. Зменшення статутного капіталу продемонстровано в таблиці. 2.4.

Таблиця 2.4

Відображення зменшення зареєстрованого капіталу ТзОВ «Святець»

№ оп	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1	Зменшено зареєстрований капітал в розмірі внеску учасника	40	672
2	Відображено вартість частини майна, що належить учаснику при виході з товариства, пропорційно його вкладу до зареєстрованого капіталу.	443	672
3	Нараховано частку прибутку що отримано підприємством у поточному році, яка підлягає виплаті учаснику при виході з товариства.	443	671

В загальному вигляді порядок збільшення та зменшення статутного капіталу показано на рисунку 2.3.

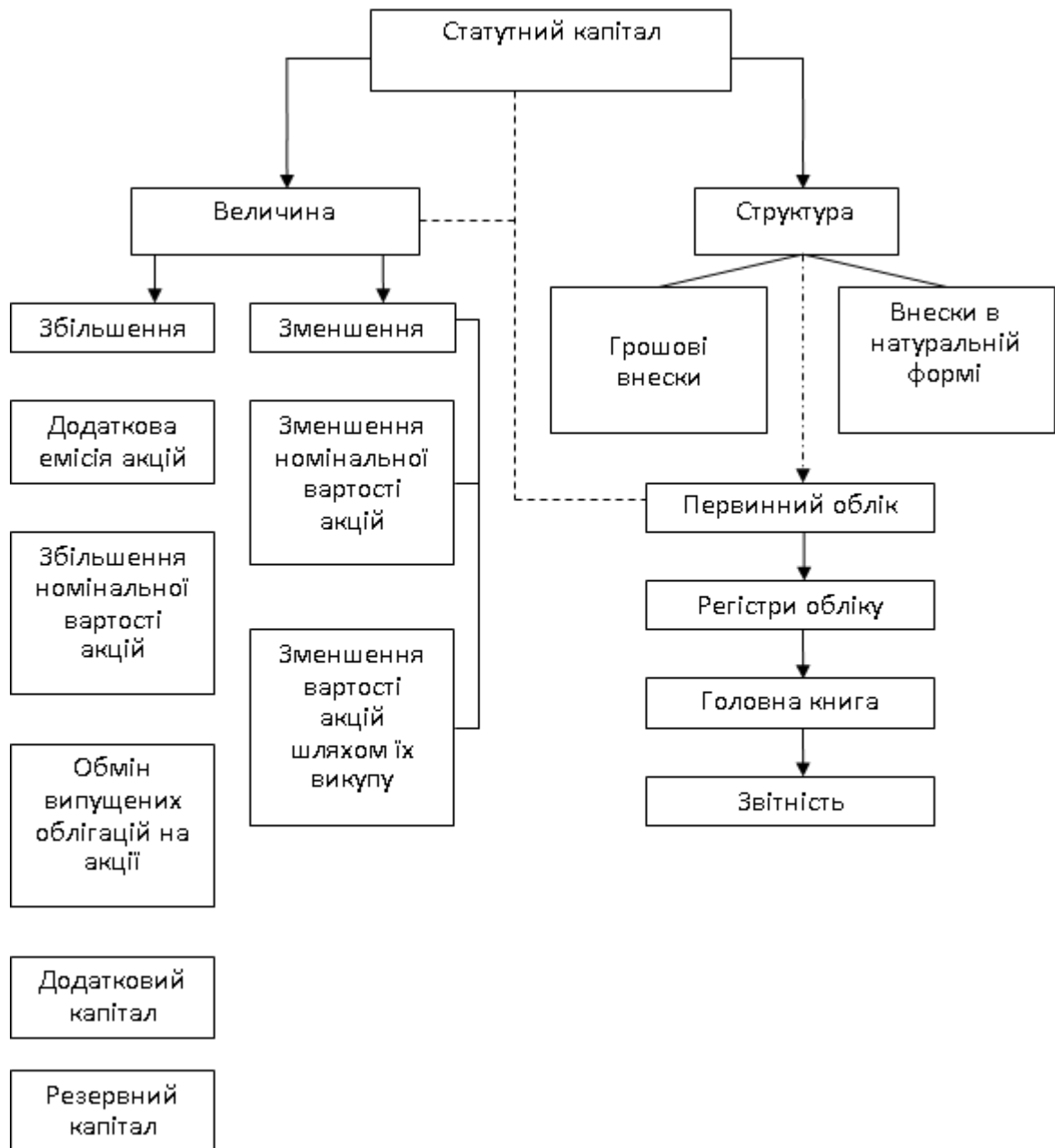

Рис. 2.3. Формування зареєстрованого капіталу

ТЗОВ «Святець» веде рядок 1400 для відображення зареєстрованого капіталу у формі 1. У цій статті зазначається загальна вартість майна, зафіксована в установчих документах, тобто внесок власника (учасника) до капіталу товариства.

Дані про неоплачений капіталу наводиться в дужках у рядку 1425 балансу і розраховується при визначенні загального капіталу. Баланс включає сплачену вартість капіталу, яка визначається шляхом віднімання внеску в капітал, який

отримає власник (учасник) із загальної вартості випущених акцій, тобто зареєстрованого юридичного капіталу. Рядок 1430 підлягає вирахуванню при визначенні загальної величини капіталу.

У формі № 4 відображаються дані про розподіл доходу між учасниками (рядок 4200) або направлення прибутку до зареєстрованого капіталу (рядок 4205), про збільшення резервного капіталу (рядок 4210) тощо.

2.2. Облік додаткового капіталу

Складовою капіталу ТЗОВ «Святець» є додатковий капітал. Резервний капітал формується за рахунок чистого прибутку, а додатковий капітал – це різниця в оцінці балансових статей, спричинене збільшенням вартості майна, його переоцінкою.

Отже, додатковий капітал за своєю природою пов'язаний з активами, а його сума – переважно умовна величина. Для узагальнення даних про додатковий капітал, призначається рахунок 42 «Додатковий капітал» із субрахунками. Відповідне збільшення за «КТ 42», а «Дт 42» – його зменшення.

Додатковий капітал може бути використаний як одне з джерел компенсації корпоративних збитків, що відображається в обліку «Дт 422 і Кт 442».

В умовах інфляції необхідно переоцінювати необоротні активи. Для цього на ТЗОВ «Святець» використовується субрахунок 423 «Дооцінка активів», де реєструємо суму дооцінки активів. Ця процедура здійснюється, якщо існує значна різниця (більше 10%) між залишковою вартістю активу та його справедливою вартістю, він підлягає переоцінці.

Отже, на дебетовому рахунку 10 та кредитному субрахунку 423 буде відображена остання переоцінка лише тоді, коли результати всіх попередніх (переоцінок і переоцінок) дадуть певну суму всіх попередніх переоцінок, що

перевищує суму всіх попередніх переоцінок. сума. Відображення переоцінки продемонстровано в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Відображення переоцінки необоротних активів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1	Відображена сума дооцінки активів	10,11,12	423
2	Відображена сума дооцінки зносу	423	13
3	Уцінка необоротних активів:		
	- у межах суми попередньої дооцінки	423	10,12,11
	- понад суму попередньої дооцінки	949	10,12,11 ,
4	Вибуття активу, який у процесі господарської діяльності переоцінювався:		
	- на суму перевищення суми попередніх дооцінок над сумою попередньої уцінки залишкової вартості об'єкта активу		
		443	423

Для узагальнення даних про безоплатно отримані активи застосовується рахунок 424 «Необоротні активи, отримані безоплатно». Порядок їх обліку продемонстровано в таблиці 2.6.

На субрахунок 425 «Інший додатковий капітал» включаються інші види додаткового капіталу, які не можуть бути включені до зазначених субрахунків, а саме: сума, включена до юридичного капіталу за рахунок безоплатного придбання товарно-матеріальних цінностей та інших оборотних коштів; отримані матеріальні цінності. від ліквідації вартості оборотних коштів.

Таблиця 2.6

Відображення безоплатно отриманих активів ТЗОВ «Святець»

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1	До складу основних засобів зараховано безоплатно отримані основні засоби за їх справедливою вартістю	10, 12	424
2	Нараховано знос по безоплатно отриманих основних засобах	23, 91, 92, 93	131
3	Відображаємо дохід пропорційно сум нарахованого зносу	424	745

У балансі підприємства сума додаткового капіталу розкривається у вигляді двох статей «додатковий інвестований капітал» та «інший інвестований капітал».

2.3. Відображення резервного капіталу

Міжнародна практика демонструє необхідність створення резервного капіталу, який формується шляхом обов'язкового відрахування з чистого прибутку. Такий вид капіталу використовується як правило для компенсації можливих втрат.

Максимум резервного капіталу безпосередньо залежить від розміру зареєстрованого капіталу. У світовій практиці максимальний розмір резервного капіталу – 10% до 40% зареєстрованого капіталу.

Для узагальнення даних про резервний капітал, створений за рахунок нерозподіленого прибутку використовується рахунок 43 «Резервний капітал». Кредит цього рахунку відображає створення резервів, а дебет – використання. Залишок рахунку відображає залишок резервного капіталу. Аналітичний облік резервного капіталу ведуть відповідно до його виду та сфери використання.

Відображення резервного капіталу демонструє таблиця 2.7.

Таблиця 2.7

Облік резервного капіталу

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1	Спрямований прибуток на створення резервного капіталу.	443	43
2	Використані кошти резервного капіталу на покриття збитків звітного періоду.	43	442
3	Використані кошти резервного капіталу на дивіденди.	43	443
4	Збільшений зареєстрований капітал за рахунок резервного капіталу.	43	40

Важливо коректно відобразити резервний капітал в балансі. Зміст цієї статті в неподільності активів як дивідендів. В теорії обліку неподільність активів реалізується тим, що певні цінності являють собою особливий запас коштів, який не використовується не за призначенням, а використовується лише для обслуговування окремих видів резервного капіталу. Ця персоніфікація здійснюється у вигляді розміщення надійних високоліквідних цінних паперів. Зазвичай це робиться за допомогою певної суми резервів або іншого капіталу, що відображено в статуті товариства.

При цьому резервний капітал має бути відображений більш ніж в одній статті. Це залежить від того, чи буде внесок у резервний капітал у пасивній формі чи активно-пасивній, тобто чи відображена певна частина вартості активів у недоторканих акціях чи непередставлених акціях. Уточнення статей балансу за окремими видами резервів, з одного боку, підвищує їх аналітичний характер, а з іншого – посилює контроль за використанням цих джерел.

У звітній інформації залишок резервного капіталу відображається в рядку 340 балансу підприємства. Сума нерозподіленого прибутку, використана для

доповнення резервного капіталу протягом звітного періоду, відображається у рядку 4110 звіту.

2.4. Методика аудиту капіталу

Аудит капіталу є надійною гарантією його збереження, розумного використання та збільшення на всіх етапах його обороту. По-перше, вся структура капіталу ТзОВ «Святець» контролюється за джерелом його формування, тобто власним капіталом та позиковим капіталом.

Можна сміливо стверджувати, що сьогодні не часто зустрічаються транзакції, які здійснюються без належної обачності. Підставою для такого дослідження є аналіз бухгалтерської та податкової інформації товариства, його юридичних, фінансових та податкових документів.

Під час аудиту рентабельності придбаного бізнесу серед іншого перевіряється дохід від реалізації і прибуток, особливо з точки зору факторів їхнього утворення. Саме тут аналіз обсягів і цін виявляється корисним, оскільки він дозволяє зрозуміти, що має ключовий вплив на генеровані продажі та прибутки. Завдяки такому аналізу ми також можемо визначити та кількісно визначити ключові фактори, що впливають на витрати за основними транзакціями. Одним із завдань аналізу, що не менш важливо, є виявлення одноразових подій з точки зору доходів і витрат для відображення масштабів прибутковості бізнесу. Тому під час належної перевірки скоригований показник у вартості капіталу оцінюється як найефективніший. Щоб визначити вартість реального бізнесу та його здатність генерувати грошові кошти та його фактичні потреби в капіталі, процес належної перевірки також визначає середню дохідну вартість оборотного капіталу та величину історичних відхилень від неї. Важливим елементом аудиту є визначення вартості боргів, що найчастіше зменшує ціну фірми чи його акцій.

Мета аудиту капіталу – встановлення факту достовірності відображення майна у звітності товариства, головним чином з точки зору правильного визначення та оцінки окремих її статей, а також їхньої відповідності стандартам. Можна сказати, що деякі процедури, які виконуються в ході аудиту, є сукупністю належної обачності. Під час належної перевірки ми кількісно визначаємо елементи, які складають оцінку придбаного підприємства (чистий борг, оборотний капітал), аналізуємо результати діяльності товариства з точки зору бізнес-процесів та досліджуємо здатність товариства отримувати дохід в майбутньому. Ми оцінюємо величину вимог до капіталу та величину повернення оборотних коштів. Далі ми оцінюємо виробничі чи виробничі потужності товариства, а також його активи, що використовуються в діяльності, з точки зору можливих інвестиційних витрат. Далі триває пошук сфери позитивної та негативної взаємодії з потенційним покупцем та аналіз з точки зору оптимальної організаційної структури та структури зайнятості.

Щоб включити ризик в аудит, необхідно оцінити вартість капіталу. Загальна вартість капіталу визначається як середньозважена вартість капіталу, що використовується для фінансування активів компанії.

Оцінити вартість позикового капіталу не повинно бути складним. Це пов'язано з передбачуваним фінансовим навантаженням на підприємство за рахунок зовнішнього фінансування, що значною мірою визначаються за договірними умовами, а вартість боргу до оподаткування – це внутрішня норма прибутку від грошових потоків, створених вибраними зовнішніми джерелами.

Оцінка вартості власного капіталу є більш складною, це насправді є справжньою проблемою в методології. Використовувані методи не охоплюють усього обсягу оцінки вартості власного капіталу, а є лише загострюють проблему. Як випливає з міркувань, методи оцінки вартості капіталу не розглядають окремо екологічні та соціальні аспекти. Методи, пов'язані з зазвичай є одновимірними моделями (якщо введені інші фактори, вони стосуються, наприклад, ризику розвитку ринку), що означає, що екологічні та соціальні аспекти включені до них, серед іншого, як фактори, що впливають на

ризик. Звичайно, можна розглянути ці аспекти окремо в рамках існуючих методик, однак це вимагатиме розробки спеціальної моделі, а сам метод не часто використовується. Серед представлених методів лише у способі подання окремо може бути визнана винагорода за екологічний або соціальний ризик (як частина винагороди за специфічний ризик), але за своєю природою це матиме суб'єктивний характер.

Проте, незмінність розгляду за джерелами відображення капіталу дозволяє дотриматись принципу консерватизму в аудиті (рис. 2.4).

Рис. 2.4. Джерела аудиту капіталу

За умови наявності помилок при реєструванні капіталу та їхнього виявлення, аудитор коригує свої робочі документи, план і програму, передбачаючи додаткові контрольні процедури. Можуть залучатися відповідні експерти, особливо за наявності суперечливих оцінок майна.

Завершується аудит власного капіталу на етапі узагальнення здобутих доказів, їхньої оцінки та формування думки, з метою можливого усунення облікових відхилень.

Висновки до розділу 2

Сукупність коштів, вкладених для створення бізнесу відповідно до статутних документів, які забезпечували б його діяльність та формування капіталу. Зареєстрований капітал – найбільш стійка частина власного капіталу, який виконує такі функції:

1. Зареєстрований капітал – є розміром вкладу в капітал, надає необхідну інформацію про частку кожного власника. Розмір цієї частини визначає ступінь участі кожного власника в управлінні, розмір коштів у загальній вартості капіталу, який отримується при ліквідації підприємства, або при виході з підприємства.

2. Розмір зареєстрованого капіталу – це інформація про мінімальний розмір капіталу користувачам фінансової звітності. Наприклад, якщо в компанії власник може прийняти рішення про зменшення інших компонентів капіталу та зменшити зареєстрований капітал.

Формування юридичного задекларованого капіталу новоствореного підприємства залежить від форми його власності. ТзОВ «Святець» - це товариство, створене відповідно до закону для підприємств, установ, юридичних та фізичних осіб, які поєднують майно та підприємницьку діяльність з метою одержання прибутку.

Таким чином, відображення зареєстрованого капіталу починається з дня реєстрації товариства в національному реєстрі суб'єктів господарювання та закінчується з дня вилучення товариства з державного реєстру (у зв'язку з припиненням діяльності, тощо).

Капітал, фактично вкладений акціонерами – є оплаченим капіталом. Він є власністю товариства за розміром внесеного капіталу і є справжнім джерелом придбання активів суб'єкта. У обліковій термінології є поняття «вилучений капітал» та «неоплачений капітал», облік яких ведеться окремо.

Підприємства різних типів мають особливості в структурі та розмірі зареєстрованого капіталу. Капітал товариств може збільшуватися з таких причин: додатковий капітал учасників; дивіденди, що підлягають виплаті учасникам; нерозподілений прибуток.

На момент виходу учасника зареєстрований капітал може бути зменшений і виключений з корпоративної структури. Обидва ці варіанти вимагають, щоб окрім загальнодержавної реєстрації, необхідно змінити установчі документи та домовитися з учасниками. Таким учасникам мають бути повернуті: його внесок, вартість частини майна, пропорційна його внеску до капіталу, частка товариства у прибутку цього року.

Мета аудиту капіталу – встановлення факту достовірності відображення майна у звітності товариства, головним чином з точки зору правильного визначення та оцінки окремих її статей, а також їхньої відповідності стандартам. Можна сказати, що деякі процедури, які виконуються в ході аудиту, є сукупністю належної обачності. Під час належної перевірки ми кількісно визначаємо елементи, які складають оцінку придбаного підприємства (чистий борг, оборотний капітал), аналізуємо результати діяльності товариства з точки зору бізнес-процесів та досліджуємо здатність товариства отримувати дохід в майбутньому. Ми оцінюємо величину вимог до капіталу та величину повернення оборотних коштів. Далі ми оцінюємо виробничі чи виробничі потужності товариства, а також його активи, що використовуються в діяльності, з точки зору можливих інвестиційних витрат. Далі триває пошук сфери позитивної та негативної взаємодії з потенційним покупцем та аналіз з точки зору оптимальної організаційної структури та структури зайнятості.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ КАПІТАЛУ ТзОВ «СВЯТЕЦЬ»

3.1. Оцінювання складу майна товариства

Обґрунтованість різного роду вкладень впливає насамперед на результативність діяльності суб'єктів господарювання, тому їхню доцільність вивчають оцінивши структуру майна, їхніх джерел, а також їхню динаміку за певний проміжок часу. У результаті такого аналітичного дослідження нам необхідно виявити причини як позитивного, так й негативного майнового впливу на фінансовий стан ТзОВ «Святець». Особливій увазі піддаватимемо джерела негативного впливу, оцінюватимемо їхні наслідки та пропонуватимемо варіанти їхнього уникнення.

Організовуючи зазначений аналітичний процес, збиратимемо інформацію із достовірних джерел, якими є:

- облікова інформація;
- правова інформація;
- фінансова інформація;
- статистична інформація.

На підставі даних (додаток А) оцінемо у табл. 3.1 склад і структуру майна ТзОВ «Святець».

Загальні активи ТзОВ «Святець» об'єднують необоротні активи й оборотні активи. У 2019 році частка необоротних активів становила 26,19%, а в 2020 році вона знизилася до 25,64%.

Таблиця 3.1

Структура майна ТзОВ «Святець» [розраховано автором]

Майно	Абс. вел., тис. грн.		Структура,		Абс. відх., тис. грн.	Відх-ння в структур., %	Темпи зрост., %
			%				
	2019 р.	2020 р.	2019 р.	2020 р.			
1	2	3	4	5	6	7	8
«Необоротні активи»							
«Нематеріальні активи»	-	-	-	-	-	-	-
«Основні засоби»	17691	17261	91,87	90,47	-430	-1,4	97,56
«Довгострокові біологічні активи»	1566	1818	8,13	9,53	252	1,4	116,09
<i>Всього (розділ I)</i>	19257	19079	26,19	25,64	682	-	99,07
«Оборотні активи»							
«Виробничі запаси»	20784	16345	38,3	25,54	-4439	-12,76	
«Незавершене виробництво»	8778	15201	16,17	27,48	6423	11,31	
«Готова продукція»	3605	3328	6,64	6,02	-277	-0,62	78
«Поточні біологічні активи»	17584	18096	32,4	32,71	512	0,31	76
«Дебіторська заборгованість»	3516	2353	6,48	4,25	-1163	-2,23	122
«Грошові кошти і їх еквіваленти»	1	1	0,01	0,01	-	-	100
<i>Всього (розділ II)</i>	54268	55324	73,81	74,36	1056	0,55	101,9
Баланс	73525	74403	100	100	878	1,18	101,2

Загалом активи ТзОВ «Святець» за оцінюваний відрізок часу зросли на 878 тис., або на 1,18%, що може що стверджує про збільшення обсягів основного бізнесу, що в свою чергу сприяє підвищенню платоспроможності компаній. У 2020 році оборотні активи ТзОВ «Святець» становили 74,36% від загальної суми активів, що незначно збільшилося порівняно з 2019 роком (на 0,55%). Найбільшу частку активів компанії у 2020 р. займають поточні біологічні активи – майже 33%, хоча у 2019 році вони становили 32,4%, розташовуючись, відповідно, на другій позиції у складі активів. Таку структуру активів можна охарактеризувати як «складну», що свідчить про низькі витрати

на управління та високу чутливість до змін доходу. Тому відносно збалансовані показники можна поділити на три групи: збалансовані структурні показники; збалансовані динамічні показники; збалансовані показники структурної динаміки.

Зміни в структурі майна свідчать про те, як розвивається підприємство та яка динаміка його засобів.

В галузі традиційного аналізу корпоративної власності методики групують:

1. За застосуванням основних показників майнового стану.
2. Оцінка динаміки необоротних активів.
3. Оцінка динаміки оборотних активів.

Отже, одним із етапів аналізу майнового стану підприємства є аналіз основних його показників. Ми вважаємо, що система індикаторів у авторському викладі є найбільш практичною:

1. За розміром коштів, наявних у підприємства, включаючи суму балансу на початок і кінець періоду;
2. Часка основних засобів $Ч_{оз}$ в сукупності:

$$Ч_{оз} = \frac{ОЗ}{А} \quad (3.1)$$

де $ОЗ$ – основні засоби підприємства, тис.грн;

$А$ – активи підприємства, тис.грн.

3. Частка активних $О/З$ $Ча_{оз}$:

$$Ча_{оз} = \frac{А_{оз}}{ОЗ} \quad (3.2)$$

де $А_{оз}$ – вартість активної частини основних засобів підприємства, тис.грн.

4. Коефіцієнт зносу основних засобів ($Кз_{оз}$) розраховується:

$$Кз_{оз} = \frac{З}{ОЗ} \quad (3.3)$$

де Z – знос, тис.грн.;

OZ – основні засоби підприємства за первісною вартістю, тис.грн.

Збільшення цього коефіцієнта означатиме – погіршення матеріально-технологічного стану суб'єкта.

5. Коефіцієнт відновлення (K_v):

$$K_v = \frac{OЧ_n}{OЗ_k} \quad (3.4)$$

де $OЧ_n$ – балансова вартість основних засобів, тис.грн.;

$OЗ_k$ – основні засоби підприємства за балансовою вартістю, тис.грн.

Цей коефіцієнт демонструє, які частини засобів є новими на кінець періоду.

6. Коефіцієнт вибуття ($K_{виб}$) визначається:

$$K_{виб} = \frac{OЗ_v}{OЗ_n} \quad (3.5)$$

де $OЗ_v$ – балансова вартість основних засобів, що вибули за період, тис.грн.;

$OЗ_n$ – основні засоби підприємства за балансовою вартістю на початок, тис.грн.

Коефіцієнт показує, яка частина O/Z залікована у звітному періоді.

Метою аналізу формування капіталу є визначення потенціалу формування власних фінансових ресурсів та його відповідність темпам розвитку підприємства.

Для оцінювання структури капіталу ТзОВ «Святець» ми використали дані пасиву балансу 2019-2020 років, власний й позичений капітал проаналізовано окремо. Оцінку здійснено у табл. 3.2.

На ТзОВ «Святець» за звітний період приріст активів відбувся як за рахунок власного капіталу, так і за рахунок позичених джерел. Величина капіталу у 2020 році зросла на 5061 тис. грн. або на 6,09 %, а поточних зобов'язань – зменшилась на 4589 тис. грн. або 6,64%.

Таблиця 3.2

Аналіз структури капіталу ТЗОВ «Святець»

Показники	На кін. 2019 р.		На кін. 2020 р.		Темп росту, %	Абс. відх ня, тис. грн.	Відх-ння у структ., %
	тис. грн.	пит. вага, %	тис. грн..	пит. вага, %			
«Власний капітал», в тому числі:	43914	59,73	48975	65,82	111,5	5061	6,09
«Зарєстрований капітал»	46	0,06	46	0,06	100	-	-
«Додатковий капітал»	32993	44,87	43868	58,96	132,96	10875-	14,09
«Резервний капітал»	-	-	-	-	-	-	-
«Нерозподілений прибуток»	10875	14,79	5061	6,8	46,54	5814	-7,99
«Вилучений капітал»	-	-	-	-	-	-	-
«Неоплачений капітал»	-	-	-	-	-	-	-
«Довгострокові зобов'язання», в тому числі:	-	-	54	0,07	100	54	0,07
«Відстрочені податкові зобов'язання»	-	-	-	-	-	-	-
«Довгострокові кредити банків»	-	-	54	0,07	100	54	0,07
«Інші довгострокові зобов'язання»	-	-	-	-	-	-	-
«Поточні зобов'язання», в тому числі	29611	40,27	25022	33,63	-18,34	-4589	-6,64
Короткострокові кредити банків	15293	20,8	15821	21,26	3,34	528	0,46
Векселі видані	-	-	-	-	-	-	-
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	5907	8,03	4264	5,73	-38,53	-1643	-2,3
Поточні зобов'язання за розрахунками:	-	-	-	-	-	-	-
з одержаних авансів	3333	4,53	-	-	-100	-3333	-4,53
«з бюджетом»	1653	2,25	554	0,74	-33,51	1099	-1,51
з позабюджетних платежів	-	-	-	-	-	-	-
зі страхування	145	0,2	186	0,2	128	44	-
з оплати праці	858	1,17	891	1,2	103,8	33	0,03
з учасниками	989	1,35	989	1,33	100	-	0,02
з внутрішніх розрахунків	2422	3,29	3306	4,44	136,5	884	1,15
інші поточні зобов'язання	-	-	-	-	-	-	-
Всього джерел формування фінансових ресурсів	73525	100	74403	100	1,18	878	-

Найбільшу частку серед поточних зобов'язань займає кредиторська заборгованість. Її зростання на ТЗОВ «Святець» можна оцінити негативно, що свідчить про посилення фінансової залежності суб'єкта господарювання.

За аналізований період залучені кошти зменшились на 4183 тис. грн., що на 14%. Його частка в структурі капіталу знизилась на 6%, що становить 34% загального капіталу компанії. Це свідчить про ріст рівня фінансової стійкості ТЗОВ «Святець» та підвищення його незалежності від поточних зовнішніх джерел.

3.2. Оцінювання власних джерел фінансування

Аналіз власного капіталу ми проводили наступним чином. Оцінили загальний капітал та його динаміку, відповідну залежність між темпами його приросту та темпами зростання корпоративних активів та реалізованої продукції, динамічну зміну частки власного капіталу в загальних фінансових ресурсах. Темп приросту власного капіталу перевищує темп зростання активів – це говорить про підвищення фінансової незалежності підприємства.

На основі ф. 4 нами досліджено склад та зміни власного капіталу за звітний період. Оцінено фактори, що призвели до зміни складу власного капіталу.

Нами були оцінені фактори, що призводять до зміни кількості та складу власного капіталу. Зміна складу акцій може бути спричинена:

- переоцінкою активів;
- чистим прибутком (збитком) протягом періоду;
- розподілом прибутку;
- внесками учасників;
- вибуттям капіталу;
- іншими змінами капіталу.

Нами оцінено динаміку власних джерел ТЗОВ «Святець» (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Оцінка динаміки власних джерел ТЗОВ «Святець»

Оцінювані пок.	На кінець 2019 р.		На кінець 2020 р.		Темп рос., %	Абс. відня, тис. грн.	Відх. у структурі, %
	тис. грн.	Пит. вага, %	тис. грн.	Пит. вага, %			
«Зареєстрований капітал»	46	0,1	46	0,09	100	-	0,01
«Додатковий капітал»	32993	75,13	43868	89,57	132,96	10875	14,44
«Резервний капітал»	-	-	-	-	-	-	-
«Нерозподілений прибуток»	10875	24,76	5061	10,33	-46,53	-5814	14,43
«Вилучений капітал»	-	-	-	-	-	-	-
«Неоплачений капітал»	-	-	-	-	-	-	-
«Власний капітал»	43914	100	48975	100	111,5	5061	-

Згідно з таблицею, власний капітал ТзОВ «Святець» у 2020 році зріс на 5061 тис. грн. або 10% – за рахунок збільшення додаткового капіталу на 10875 тис. грн. або 22%.

Нами оцінено достатність власних фінансових ресурсів для формування корпоративних активів.

Для розрахунку суми капіталу та еквівалентних джерел фінансування, що використовуються для поточної діяльності, та капіталізації, тобто інвестування в необоротні активи, розраховуються наступні показники-індикатори фінансування:

Загалом власний капітал розраховується як :

$$ВОС = НА - ДКн,$$

де ВОС – власний основний капітал;

НА – загальна сума необоротних активів;

ДКн – сума довгострокового позиченого капіталу, який використовується на фінансування необоротних активів підприємства.

Якщо необоротні активи фінансуються шляхом залучення короткострокових позик, сума вираховується з різниці. Цей показник характеризує частку власного капіталу, яка використовується для фінансування необоротних активів.

При визначенні ВОК здійснюють розрахунки:

$$ВОК = ОБа - ПЗ, \quad (3.6)$$

де ВОК – власний оборотний капітал;

ОБа – оборотні активи підприємства;

ПЗ – сума поточних зобов'язань підприємства.

Цей показник характеризує ту частину капіталу, яка спрямована на фінансування оборотних активів суб'єкта.

Під час аналізу ТзОВ «Святець» нами оцінювалися масштаб і динаміка перерахованих показників (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Оцінка джерел фінансування ТЗОВ «Святець»

Оцін. Пок.	На поч. Звіт. Пер.	На кін. Звіт. Пер.	Дин-ка	Темп змін, %
Всього капіталу, тис. грн.,	73525	74403	878	1,18
1. Власний капітал і прирівнені до нього джерела засобів	43914	48975	4091	8,35
в % до капіталу	60	66	6	-
1.1 Власний капітал	43914	48975	5061	10,33
в % до власного і прирівняного	59,73	65,82	6,09	-
1.2. Забезпечення наступних витрат і платежів	-	-	-	-
в % до власного і прирівняного	-	-	-	-
1.3. Доходи майбутніх періодів	-	-	-	-
в % до власного і прирівняного	-	-	-	-
1. Наявність власного оборотного капіталу	54268	55324	1056	1,91
в % до власного і прирівняного	73,81	74,36	0,55	-
3. Наявність власного основного капіталу	19257	19079	-178	-0,92
в % до власного і прирівняного	26,19	25,64	-0,55	-

На ТЗОВ «Святець» позитивною тенденцією є значення оборотних коштів за звітний період, оскільки воно зросло на 1056 тис. грн. у 2020 році. Власний капітал використовується для фінансування оборотних активів, а у 2020 році – на 1,91%. Показник зріс, що означає зростання ліквідності загалом.

На кінець 2020 року частка оборотних активів, сформована за рахунок власного капіталу та еквівалентних джерел фінансування, знизилась на 178 тис. до 0,92%. Справедлива динаміка це підтверджує. Така ситуація призвела до уповільнення обороту капіталу.

Збільшення частки оборотних коштів у загальному капіталі тверджує про високу ліквідність, оскільки більшість власного капіталу знаходиться у високоліквідній формі. Щоб оцінити цей коефіцієнт, використовуйте коефіцієнт мобільності (K_m).

$$K_m = \frac{BOK}{BK} \quad (3.7)$$

Нами оцінено, достатність джерел власних коштів, утворених активами, крім мобільного коефіцієнта, відношення матеріальних оборотних активів до оборотних коштів та коефіцієнта власних оборотних коштів підприємства.

Також нами оцінено ефективність використання капіталу.

До таких показників належать рентабельність капіталу, капіталовіддача капіталу та оборотність. Рентабельність власного капіталу нами визначено як відношення чистого прибутку до середньої вартості власного капіталу, а рентабельність капіталу — як відношення чистого прибутку до середньої вартості капіталу.

Показник оборотності відображає активність власного капіталу, який є ризиком, з яким стикаються власники бізнесу. Динамічне зниження цього показника означає бездіяльність частини капіталу, а значить, його використання є необґрунтованим. У цьому випадку для підвищення ефективності власного капіталу необхідно підвищити його віддачу. Тому в процесі аналізу основних факторів, що впливають на зміну рентабельності власного капіталу, показник розбивається на кілька часткових коефіцієнтів, а саме:

рентабельність продаж (Рор) – відношення чистого прибутку до виручки;

оборотності капіталу (КОк) – відношення виручки до середньої суми капіталу;

структури капіталу (Ск) – як відношення всього капіталу до середньої суми власного капіталу;

$$Звк = Зор \times КОк \times Ск \quad (3.8)$$

Факторний аналіз змін власного капіталу оцінено в п. 3.3.

3.3. Оцінювання структури зовнішніх джерел фінансування

Позиковий капітал поєднує ресурси, які компанії залучають для фінансування діяльності. Це сума фінансових зобов'язань (у нашому випадку ТЗОВ «Святець»), тобто загальну суму боргу. Кошти, залучені в господарській операції, класифікуються за різними критеріями (див. рис. 3.1).

Рис. 3.1. Класифікація позиченого капіталу

В структурі зобов'язань ТЗОВ «Святець» існують наступні їх види: поточні та довгострокові. Зобов'язання, погашені протягом господарського циклу підприємства або які мають бути погашені протягом

дванадцяти місяців з дати балансу, класифікуються як поточні. Усі інші зобов'язання є довгостроковими.

Поточні зобов'язання включають:

- 1) Короткострокові банківські кредити;
- 2) Кредиторська заборгованість за товари, проекти та послуги, включаючи суму заборгованості за випущеними векселями компанії;
- 3) Одержані авансові платежі, сплачені нарахування до бюджетних та позабюджетних фондів, страхування та борги з різних розрахунків.

Основними формами довгострокових зобов'язань ТЗОВ «Святець» є довгострокові банківські кредити зі строком погашення понад один рік, заборгованість за випущеними облігаціями та сума податку на прибуток, що підлягає сплаті в наступних періодах у зв'язку з тимчасовими різницями в бухгалтерському обліку та податкових розрахунках. До форм залучення належать товарний кредит і внутрішня кредиторська заборгованість. Склад внутрішньої заборгованості ТЗОВ «Святець» відображено на рис. 3.2.

Рис. 3.2. Склад внутрішньої кредиторської заборгованості

Нами оцінено динаміку позикового капіталу, частку коштів у загальних фінансових ресурсах (динаміка короткострокових і довгострокових позикових коштів та їх відповідні співвідношення з оборотними та необоротними активами; зміна співвідношення позикових коштів) ТзОВ «Святець» у табл. 3.5.

За даними таблиці 3.5, позикові кошти ТзОВ «Святець» знизились на 4183 тис. грн. або 16%. Зміни відбулися у структурі залучених коштів: залучено довгостроковий кредит на 406 тис. грн., натомість частка поточних зобов'язань на 4589 тис. грн. або на 18 %.

Таблиця 3.5

Оцінка структури позиченого капіталу ТзОВ «Святець»

Оцінювані пок.	На поч. звіт. пер.	На кін. звіт. пер.	Дин-ка	Темп змін, %
1. «Всього капіталу», тис. грн.,	73525	74403	878	1,18
2 . «Позичений капітал»	29611	25428	-4183	-16
в % до «всього капіталу», в т.ч.	40,27	34,18	-6,09	-
2.1. «Довгострокові зобов'язання»	-	406	406	100
в % до «позиченого капіталу»	-	-	-	-
2.2. «Поточні зобов'язання»	29611	25022	-4589	-18
в % до «позиченого капіталу»				-
2.2.1 в т.ч. «кредиторська заборгованість»	14318	9201	5117	56
в % до «позиченого капіталу»	48	37	-11	-

Нами вивчені форми позикових коштів та умови їхнього залучення на ТзОВ «Святець», проаналізована частка внутрішньої кредиторської заборгованості в загальному обсязі позикових коштів, використаних товариством. Діагностовано суму кредитів і непогашених кредитів, визначено причини їх утворення, оцінено штрафи за прострочення платежів.

Досліджено питання залучення позикових коштів, які беруть участь у формуванні корпоративних активів. У процесі аналізу та дослідження розраховано, що позиковий капітал покриває частку необоротних активів та оборотних активів. Досліджено загальну ефективність використання позикового капіталу на ТзОВ «Святець» та його окремі форми.

Для цього ми використовували показники оборотності та рентабельності позикового капіталу.

$$R_{пк} = \frac{ЧП}{\overline{ПК}} \quad (3.9)$$

де $R_{пк}$ – рентабельність позиченого капіталу,

$ЧП$ – чистий прибуток підприємства за відповідний період,

$\overline{ПК}$ – середня вартість позиченого капіталу

Рентабельність позиченого капіталу ТЗОВ «Святець»:

$$\text{У 2019 році: } R_{пк} = \frac{5061}{29611} = 0,17;$$

$$\text{У 2020 році: } R_{пк} = \frac{10875}{25022} = 0,43.$$

Кожна грн. позикового капіталу дозволила ТЗОВ «Святець» отримати прибуток у 2019 році 17 коп., а у 2020 році ця сума зросла до 43 коп.

$$T_{Опк} = \frac{\overline{ПК}}{O_{Род}} \quad (3.10)$$

де $T_{Опк}$ – тривалість обороту позиченого капіталу,

$\overline{ПК}$ – середня вартість позиченого капіталу

$O_{Род}$ – одноденний обсяг реалізації

Тривалість обороту позиченого капіталу ТЗОВ «Святець»:

$$\text{У 2019 році: } T_{Опк} = \frac{29611}{315,97} = 94 \text{ дні};$$

$$\text{У 2020 році: } T_{Опк} = \frac{25022}{287,6} = 87 \text{ днів.}$$

Тривалість обороту залученого капіталу ТЗОВ «Святець» у 2020 році зменшилась на 7 днів, що свідчить про незначне покращення мобільності, фінансової стійкості товариства та його платоспроможності.

Висновки до розділу 3

Оцінюючи обґрунтованість вкладень на результативність діяльності ТзОВ «Святець» нами досліджено їхню доцільність загалом та досліджено структуру майна, їхніх джерел, а також динаміку за певний часовий проміжок, а саме 2019-2020 р.р. У результаті нами виявлено причини як позитивного та негативного майнового впливу на фінансовий стан ТзОВ «Святець». Особливій увазі підлягали джерела негативного впливу, для оцінювання їхніх наслідків та запропоновано варіанти їхнього уникнення.

Організовуючи зазначений аналітичний процес, використано різнопланову інформацію: облікову; правову; фінансову; статистичну.

Загальні активи ТзОВ «Святець» об'єднують необоротні активи й оборотні активи. У 2019 році частка перших становила 26,19%, а в 2020 році вона знизилася до 25,64%.

Загалом активи ТзОВ «Святець» за оцінюваний відрізок часу зросли на 878 тис., або на 1,18%, що стверджує про збільшення обсягів основного бізнесу, що в свою чергу сприяє підвищенню платоспроможності компаній. У 2020 році оборотні активи ТзОВ «Святець» становили 74,36% від загальної суми активів, що незначно збільшилося порівняно з 2019 роком (на 0,55%). Найбільшу частку активів компанії у 2020 р. займають поточні біологічні активи – майже 33%, хоча у 2019 році вони становили 32,4%, розташовуючись, відповідно, на другій позиції у складі активів. Таку структуру активів можна охарактеризувати як «складну», що свідчить про низькі витрати на управління та високу чутливість до змін доходу.

На ТзОВ «Святець» за звітний період приріст активів відбувся як за рахунок власного капіталу, так і за рахунок позичених джерел. Величина капіталу у 2020 році зросла на 5061 тис. грн. або на 6,09 %, а поточних зобов'язань – зменшилась на 4589 тис. грн.. або 6,64%.

Найбільшу частку серед поточних зобов'язань займає кредиторська заборгованість. Її зростання на ТзОВ «Святець» можна оцінити негативно, що свідчить про посилення фінансової залежності суб'єкта господарювання.

За аналізований період залучені кошти зменшились на 4183 тис. грн., що на 14%. Його частка в структурі капіталу знизилась на 6%, що становить 34% загального капіталу компанії. Це свідчить про ріст рівня фінансової стійкості ТзОВ «Святець» та підвищення його незалежності від поточних зовнішніх джерел.

Власний капітал ТзОВ «Святець» у 2020 році зріс на 5061 тис. грн. або 10% – за рахунок збільшення додаткового капіталу на 10875 тис. грн. або 22%.

Нами оцінено достатність власних фінансових ресурсів для формування корпоративних активів.

На ТзОВ «Святець» позитивною тенденцією є значення оборотних коштів за звітний період, оскільки воно зросло на 1056 тис. грн. у 2020 році. Власний капітал використовується для фінансування оборотних активів, а у 2020 році – на 1,91%. Показник зріс, що означає зростання ліквідності загалом.

На кінець 2020 року частка необоротних активів, сформована за рахунок власного капіталу та еквівалентних джерел фінансування, знизилась на 178 тис. до 0,92%. Справедлива динаміка це підтверджує. Така ситуація призвела до уповільнення обороту капіталу.

Позикові кошти ТзОВ «Святець» знизились на 4183 тис. грн. або 16%. Зміни відбулися у структурі залучених коштів: залучено довгостроковий кредит на 406 тис. грн., натомість частка поточних зобов'язань на 4589 тис. грн. або на 18 %.

У процесі аналізу та дослідження розраховано, що позиковий капітал покриває частку необоротних активів та оборотних активів. Досліджено загальну ефективність використання позикового капіталу на ТзОВ «Святець» та його окремі форми.

РОЗДІЛ 4

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

4.1. Організація охорони праці на підприємстві

Роботодавець зобов'язаний створити на робочому місці в кожному структурному підрозділі умови праці відповідно до нормативно-правових актів, а також забезпечити додержання вимог законодавства щодо прав працівників у галузі охорони праці.

Роботодавець несе безпосередню відповідальність за порушення нормативно-правових актів з охорони праці. Служба охорони праці створюється роботодавцем на підприємстві з кількістю працівників 50 і більше. На підприємстві з кількістю працівників менше 50 осіб функції цієї служби можуть виконувати у порядку сумісництва особи, що пройшли перевірку знань з охорони праці відповідними державними службами. Якщо кількість працівників менше 20 осіб, для виконання функцій служби охорони праці можуть залучатися сторонні спеціалісти на договірних засадах. Служба охорони праці підпорядковується безпосередньо роботодавцю і прирівнюється до керівників і спеціалістів основних виробничо-технічних служб.

Ліквідація служби охорони праці допускається тільки у разі ліквідації підприємства чи припинення використання найманої праці фізичною особою.

Фінансування охорони праці здійснюється роботодавцем. Крім того, фінансування профілактичних заходів поліпшення стану безпеки, гігієни праці передбачається також у державному і місцевих бюджетах, що виділяється окремим рядком.

Регулювання взаємовідносин між роботодавцем і працівником з питань охорони праці здійснюється колективним договором (угодою).

Роботодавець зобов'язаний за свої кошти забезпечити фінансування та організувати проведення попереднього (під час прийняття на роботу) і періодичних (протягом трудової діяльності) медичних оглядів працівників,

зайнятих на важких роботах, роботах зі шкідливими чи небезпечними умовами праці або таких, де є потреба у професійному доборі, щорічного обов'язкового медичного огляду осіб віком до 21 року. За результатами періодичних медичних оглядів у разі потреби роботодавець має забезпечити проведення відповідних оздоровчих заходів. Медичні огляди проводяться відповідними закладами охорони здоров'я, працівники яких несуть відповідальність згідно із законодавством за відповідність медичного висновку фактичному стану здоров'я працівника. Порядок проведення медичних оглядів визначається спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі охорони здоров'я.

Навчання й інструктаж працівників з охорони праці є складовою частиною системи управління охороною праці і проводиться з усіма працівниками в процесі їхньої трудової діяльності. Контроль і відповідальність за організацію навчання і періодичність перевірок знань з охорони праці покладено на керівників підприємства, де ці працівники працюють.

Посадові особи (згідно з Переліком функцій посадових осіб, які обов'язково мають проходити попередню і періодичну перевірки знань з охорони праці, затвердженим наказом Державного комітету України з догляду за охороною праці від 11 жовтня 1993 року № 94) до початку виконання своїх обов'язків і періодично один раз на три роки проходять навчання з охорони праці, технологічної безпеки і надзвичайних ситуацій на виробництві. Допускати до роботи осіб, які не пройшли навчання, інструктаж і перевірку знань з охорони праці, заборонено. У випадку незадовільних знань з охорони праці працівник протягом одного місяця має пройти повторне навчання.

За порушення законодавства з охорони праці, невиконання розпоряджень посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці юридичні та фізичні особи, які відповідно до законодавства використовують найману працю, притягаються органами державного нагляду за охороною праці до сплати штрафу в порядку, встановленому законом. Максимальний розмір штрафу не може перевищувати п'яти відсотків місячного фонду заробітної

плати юридичної чи фізичної особи, яка відповідно до законодавства використовує найману працю. Особи, на яких накладено штраф, вносять його в касу підприємства за місцем роботи. Рішення про стягнення штрафу може бути оскаржено в місячний строк у судовому порядку.

4.2. Виконання на об'єкті (цеху, дільниці) планів захисту джерел водопостачання, продовольства, сировини с/г тварин і т.ін.

Об'єкт економіки - це підприємства (державні і приватні), установи і організації, учбові заклади та ін. На всіх об'єктах ЦЗ організовується з метою завчасної підготовки їх до захисту від наслідків НС, зниження витрат, створення умов для підвищення стійкості об'єктів і своєчасного проведення АРІНР. Відповідальність за організацію і стан ЦЗ несе начальник ЦЗ об'єкту - керівник підприємства, установи і організації.

Системи життєзабезпечення сховищ повинні забезпечувати безперервне перебування в них розрахункової кількості переховуваних протягом двох діб (за винятком сховищ, що розміщуються в зонах можливих сильних руйнувань навколо атомних станцій).

В атмосфері сховища повинні витримуватися необхідні санітарно-гігієнічні умови, основними показниками яких є : зміст вуглекислого газу - не більше 1 %; температура - не вище 23 0С (гранично допустимо 31 0С); вологість повітря - не більше 70 % (гранично допустимо 80 %). Для цього сховища герметизують і оснащують фільтровентиляційним устаткуванням, яке очищає зовнішнє повітря (від радіоактивних, хімічно небезпечних речовин і бактерійних засобів), розподіляє його по відсіках і створює в приміщеннях надмірний тиск (підпір), що перешкоджає проникненню зараженого повітря через різні тріщини і нещільність.

Повітрязабезпечення передбачає два режими: чистої вентиляції (1-й режим) - зовнішнє повітря очищається від пилу і фільтровентиляції (2-й режим)

- повітря що очищається від радіоактивного пилу, отруйних речовин і бактерійних засобів пропускається через фільтри-поглиначі. У сховищах, що розміщуються в районах АЕС, хімічно небезпечних об'єктів, в пожежонебезпечних місцях або зонах можливого затоплення передбачається третій режим - повній ізоляції приміщень з регенерацією повітря в них.

За режимом чистої вентиляції зовнішнє повітря (залежно від температури) подається у кількості 7 - 20 м³/годину, а по режиму фільтровентиляції - від 2 до 8 м³/годину на людину. Для ліквідації теплотозалишків в приміщенні - встановлюється кондиціонування.

У фільтровентиляційній камері розміщується фільтровентиляційний агрегат (це звичайно - ВФА 49, ФВК 1 або ФВК 2), що складається з фільтрів-поглиначів типу ФП-100, ФП-100у, ФП-300 та ін., протипилових фільтрів різної конструкції. Для поглинання вуглекислого газу використовується регенеративний патрон РП-100. Брак кисню при застосуванні РП-100 поповнюється киснем, що зберігається в кисневих балонах.

До складу системи також входять: козирки, повітрязабірні і протипожежні пристрої, вентилятори, гермоклапани, пристрої кондиціонування повітря і регулююча апаратура.

Система водопостачання забезпечує водою для питва і гігієнічних потреб від зовнішніх водопровідних мереж. Норма споживання при діючій мережі складає 2 літри в годину на людину, але не більше 25 літрів в добу. На випадок виходу водопроводу з ладу або при його відсутності передбачається аварійний запас або самостійне джерело отримання води (артезіанська свердловина). У аварійному запасі - тільки питна вода (з розрахунку 3 л в добу на людину).

Каналізація самостійна, або з перекачуванням в загальну систему. Санітарні вузли будуються окремо для чоловіків і жінок з нормами: 1 чаша на 75 жінок (150 чоловіків), умивальника на 200 чоловік. На випадок руйнування каналізаційних мереж - використовують місткості для нечистот, що щільно закриваються. Санвузол розміщують в приміщенні, ізольованому перегородками від відсіків сховища, і обов'язково влаштовують витяжку.

Система опалювання в сховищі ув'язується з теплоцентраллю. Як опалювальні прилади використовують радіатори або гладкі труби, прокладені уздовж стін. Для регулювання температури і відключення опалювання встановлюється замикаюча арматура. Опалювання проектується з розрахунку температури повітря в сховищі (у холодну пору року) що дорівнює 10 0С, якщо це не суперечить особливим умовам експлуатації приміщень.

Для опалювання сховища також можуть бути використані печі і інші теплові прилади.

Електропостачання сховища повинне здійснюватися від зовнішньої мережі міста (об'єкту). Для аварійного забезпечення великих захисних споруд передбачаються ДЕС (дизельні електростанції), які повинні розміщуватися в окремих приміщеннях і відділятися від основних приміщень негорючою стінкою. У спорудах без автономної електростанції передбачають акумулятори, різні ліхтарі, газові лампи, свічки. Використання свічок і газових ламп допускається короткочасно і тільки за умови хорошої вентиляції.

Сховище повинно мати телефонний зв'язок (при нагоді організовується радіозв'язок) з пунктом управління підприємства і радіотрансляційна точка (гучномовець), підключений до міської або місцевої об'єктової радіотрансляційної мережі.

Висновки до розділу 4

Таким чином, шкідливі умови за показниками перевищення гігієнічних нормативів та вираженості можливих змін в організмі працюючих поділяються на чотири ступеня:

1) умови праці характеризуються такими рівнями шкідливих факторів виробничого середовища і трудового процесу, що, як правило, викликають функціональні зміни, які виходять за межі фізіологічних коливань (останні

відновлюються при тривалішій, ніж початок наступної зміни перерві контакту зі шкідливими факторами) та збільшують ризик погіршення здоров'я;

2) умови праці характеризуються такими рівнями шкідливих факторів виробничого середовища і трудового процесу, які здатні викликати стійкі функціональні порушення, призводять переважно до зростання виробничо зумовленої захворюваності, виникнення окремих ознак або легких форм патології (як правило, без втрати професійної працездатності);

3) умови праці характеризуються такими рівнями шкідливих факторів виробничого середовища і трудового процесу, що призводять, крім зростання виробничо зумовленої захворюваності, до розвитку професійних захворювань, як правило, легкого та середнього ступенів важкості (із втратою працездатності в період трудової діяльності);

4) умови праці характеризуються такими рівнями шкідливих факторів виробничого середовища і трудового процесу, які здатні призводити до значного зростання хронічної патології та рівнів захворюваності з тимчасовою втратою працездатності, а також до розвитку важких форм професійних захворювань із втратою загальної працездатності.

Планування організаційно-технічних заходів з охорони праці - одна з провідних функцій управління охорони праці. Перед плануванням обов'язково визначається фактичний стан охорони праці і його прогнозування на майбутнє. Планування робіт по охороні праці буває перспективним (на тривалий відрізок часу), поточним (на рік) і оперативним (квартал, місяць, декаду).

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Капітал товариства – це джерело фінансування активів, а відтак розвитку. З іншої сторони, необхідність в оборотних та необоротних активах в процесі діяльності спричиняє фінансування для їхньої фізичної наявності в якості якого може використовуватись капітал. Капітал та його елементи відображається в правій частині балансу.

Найбільшу частку в необоротних активах ТзОВ «Святець» у 2020 році становили основні засоби та довгострокові біологічні активи, відповідно – 91,49% та 8,51%.

Необоротні активи знижуються як у відносному так й у абсолютному вимірі в продовж років, загалом у порівнянні з 2018 р. на 178 тис. грн., а з 2019 р. на 143 тис. грн., що становило 0,92 та 0,75%.

Враховуючи динаміку показників, можна констатувати, що загальна вартість майна ТзОВ «Святець» за 2019 та 2020 роки зросла на 18062 тис. грн.

У 2019 році абсолютна вартість активів зросла на 5163 тис. грн. через ріст матеріальної оборотної частини. Причиною зменшення необоротних засобів стало вибуття довгострокових біологічних активів. У 2019 році їх вартість зменшилася на 207 тис. грн.

Позитивним фактом у 2019 році є те, що темпи зростання продажів перевищили темпи зростання оборотних активів на 2,5%. Це є позитивною тенденцією для компаній, оскільки показує, що ефективність управління оборотним капіталом і збутом можна підвищити за рахунок зниження надмірних витрат, підвищення цін на продукцію та підвищення продуктивності. У 2020 році темпи приросту оборотних коштів перевищили темпи зростання продажів на 11,82%, що було оцінено як негативне, що свідчить про зниження ефективності управління оборотними коштами.

Формування юридичного задекларованого капіталу новоствореного підприємства залежить від форми його власності. ТзОВ «Святець» - це товариство, створене відповідно до закону для підприємств, установ,

юридичних та фізичних осіб, які поєднують майно та підприємницьку діяльність з метою одержання прибутку.

Таким чином, відображення зареєстрованого капіталу починається з дня реєстрації товариства в національному реєстрі суб'єктів господарювання та закінчується з дня вилучення товариства з державного реєстру (у зв'язку з припиненням діяльності, тощо).

Капітал, фактично вкладений акціонерами – є оплаченим капіталом. Він є власністю товариства за розміром внесеного капіталу і є справжнім джерелом придбання активів суб'єкта. У обліковій термінології є поняття «вилучений капітал» та «неоплачений капітал», облік яких ведеться окремо.

Мета аудиту капіталу – встановлення факту достовірності відображення майна у звітності товариства, головним чином з точки зору правильного визначення та оцінки окремих її статей, а також їхньої відповідності стандартам. Можна сказати, що деякі процедури, які виконуються в ході аудиту, є сукупністю належної обачності. Під час належної перевірки ми кількісно визначаємо елементи, які складають оцінку придбаного підприємства (чистий борг, оборотний капітал), аналізуємо результати діяльності товариства з точки зору бізнес-процесів та досліджуємо здатність товариства отримувати дохід в майбутньому. Ми оцінюємо величину вимог до капіталу та величину повернення оборотних коштів. Далі ми оцінюємо виробничі чи виробничі потужності товариства, а також його активи, що використовуються в діяльності, з точки зору можливих інвестиційних витрат. Далі триває пошук сфери позитивної та негативної взаємодії з потенційним покупцем та аналіз з точки зору оптимальної організаційної структури та структури зайнятості.

Оцінюючи обґрунтованість вкладень на результативність діяльності ТЗОВ «Святець» нами досліджено їхню доцільність загалом та досліджено структуру майна, їхніх джерел, а також динаміку за певний часовий проміжок, а саме 2019-2020 р.р. У результаті нами виявлено причини як позитивного та негативного майнового впливу на фінансовий стан ТЗОВ «Святець». Особливий

увазі підлягали джерела негативного впливу, для оцінювання їхніх наслідків та запропоновано варіанти їхнього уникнення.

Організовуючи зазначений аналітичний процес, використано різнопланову інформацію: облікову; правову; фінансову; статистичну.

Загальні активи ТЗОВ «Святець» об'єднують необоротні активи й оборотні активи. У 2019 році частка перших становила 26,19%, а в 2020 році вона знизилася до 25,64%.

Загалом активи ТЗОВ «Святець» за оцінюваний відрізок часу зросли на 878 тис., або на 1,18%, що стверджує про збільшення обсягів основного бізнесу, що в свою чергу сприяє підвищенню платоспроможності компаній. У 2020 році оборотні активи ТЗОВ «Святець» становили 74,36% від загальної суми активів, що незначно збільшилося порівняно з 2019 роком (на 0,55%). Найбільшу частку активів компанії у 2020 р. займають поточні біологічні активи – майже 33%, хоча у 2019 році вони становили 32,4%, розташовуючись, відповідно, на другій позиції у складі активів. Таку структуру активів можна охарактеризувати як «складну», що свідчить про низькі витрати на управління та високу чутливість до змін доходу.

На ТЗОВ «Святець» позитивною тенденцією є значення оборотних коштів за звітний період, оскільки воно зросло на 1056 тис. грн. у 2020 році. Власний капітал використовується для фінансування оборотних активів, а у 2020 році – на 1,91%. Показник зріс, що означає зростання ліквідності загалом.

На кінець 2020 року частка необоротних активів, сформована за рахунок власного капіталу та еквівалентних джерел фінансування, знизилась на 178 тис. до 0,92%. Справедлива динаміка це підтверджує. Така ситуація призвела до уповільнення обороту капіталу.

Позикові кошти ТЗОВ «Святець» знизились на 4183 тис. грн. або 16%. Зміни відбулися у структурі залучених коштів: залучено довгостроковий кредит на 406 тис. грн., натомість частка поточних зобов'язань на 4589 тис. грн. або на 18 %.

У процесі аналізу та дослідження розраховано, що позиковий капітал покриває частку необоротних активів та оборотних активів. Досліджено загальну ефективність використання позикового капіталу на ТзОВ «Святець» та його окремі форми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аудит: теорія і практика: Навчальний посібник / Загородній А.Г., Корягін М.В., Єлісеєв А.В. та ін. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – Львів: Видавництво Національного університету „Львівська політехніка”, 2006. – 456 с.
2. Андреева Г.І. Економічний аналіз: навч.-метод. Посібник / Г.І. Андреева. — К. : Знання, 2008. — 263с. — (Серія "Вища освіта ХХІ століття").
3. Аудит і ревізія підприємницької діяльності: Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 „Облік і аудит” / Ф. Ф. Бутинець та ін.; За ред. проф. Ф. Ф. Бутинця – Житомир: ПП „Рута”, 2006. – 416с.
4. Білоусов А. Внутрішньогосподарський облік: консультація та організація / А. Білоусов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – №2. – С. 54-58.
5. Борисенко А. Необхідність ведення бухгалтерського обліку в електронному варіанті / А. Борисенко // Головбух, 10 листопада. – № 44, 2007. – С. 84-85
6. Бутинець Ф. Ф.. Бухгалтерський облік: облікова політика і план рахунків, стандарти і кореспонденція рахунків, звітність. Навч. посібник / Ф. Ф. Бутинець, Н. М. Малюга; За ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – [3-е вид., перероб. і доп.]. – Житомир: ЖІТІ, ПП „Рута”, 2001.- 512с.
7. Бухгалтерський облік в Україні: нормативна та методична база: Навчальний посібник / Укладачі: Г.О. Партин, А.Г. Загородній, Л.М. Пилипенко. – Львів: “Магнолія плюс”, 2006. – 264с.
8. Бухгалтерський облік та оподаткування: Навч. посібник/ За ред. Р.Л. Хом'яка, В.І. Лемішовського. – Львів: Бухгалтерський центр “Ажур”, 2008. – 1112с.
9. Бухгалтерський облік: збірник систематизованого законодавства / Я. Кавторєва (уклад.). — 12-е вид., переробл. і доп. — Х. : Фактор, 2009. — 672с.

10. Бухгалтерський облік. Навч. посібн. Для студентів вузів спеціальності 7.050201 „Менеджмент організацій” та 7.050107 „Економіка підприємств” / Т. А. Бутинець, Л. В. Чижевська, С. Л. Береза / за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир: ЖДТУ, 2006. – 672с.
11. Бухгалтерський фінансовий облік. Конспект лекцій. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 „Облік і аудит” / За ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир: ЖДТУ, 2006. – 288с.
12. Бухгалтерський облік та оподаткування: Навч. Посібник / За ред. Р.Л. Хом'яка, В.І. Лемішовського. – Львів: Бухгалтерський центр “Ажур”, 2008. – 1112с.
13. Бухгалтерський фінансовий та внутрішньогосподарський облік в галузях системи переробної промисловості АПК (на основі національних стандартів) / За ред. порф., д-ра екон. наук В. В. Сопка та Бойка. – К. : Фенікс, 2005. – 469с.
14. Войтенко Т. Облікова політика: стратегія підприємства / Т. Войтенко // Податки та бухгалтерський облік. – 2009. № 1-2. – С. 15-24.
15. Гайдис Н.М. Фінансовий аналіз: навч.-метод. посібник для студ. вищих навч. закл. / Національний банк України; Львівський банківський ін-т / Н.М. Гайдис. — Л. : ЛБІ НБУ, 2006. — 414с.
16. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку / Міжнародний ін-т менеджменту (МІМ-Київ) / С.Ф. Голов. — К. : Центр учбової літератури, 2007. — 522с.
17. Гольцова С.М., Плікус І.Й. Бухгалтерський облік: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С.М. Гольцова, І.Й. Плікус. — [вид. 2-ге, перероб. і доп.]. — Суми : Університетська книга, 2007. — 254с.
18. Грабовецький Б.Є. Економічний аналіз: навч. посіб. для студ. екон. спец. / Вінницький національний технічний ун-т / Б.Є. Грабовецький. — Вінниця : ВНТУ, 2007. — 191с.

19. Дайновський Ю.А. Фінансовий аналіз життєвого циклу підприємства / Ю.А. Дайновський, С.В. Корягіна // Фінанси України. – 2009. – №10. – С. 66–75.
20. Дмитренко І. Моделювання типів господарських порушень як основа розробки методик внутрішнього контролю / І. Дмитренко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – № 10. – С. 56-59.
21. Дубова Д. Система документооборота – составная часть системы внутреннего контроля / Д. Дубова // Все для бухгалтера. – 2004. сентябрь. – № 17. – С. 14-19.
22. Економічний аналіз / За ред. Чумаченка М. / Навч. посібн. – К.: КНЕУ, 2004. – 356с.
23. Економічний аналіз : навч. посібн. для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 „Облік і аудит”. За ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир: ПП „Рута”, 2005. – 680с.
24. Жадько К.С. Бухгалтерський облік у схемах і таблицях: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Дніпропетровська держ. фінансова академія / К.С. Жадько, В.В. Семенюта, Л.Ш. Олійник. — К. : Центр учбової літератури, 2008. — 112с.
25. Загородній А.Г. Бухгалтерський облік: основи теорії та практики. Підручник / А.Г. Загородній, Г.О. Партин, Л.М. Пилипенко. – [4-ге вид. перероб. і доп.]. – К.: Знання, 2007. – 550с.
26. Загородній А.Г. Управління ризиками аудиторської діяльності: Навч. Посібник / А.Г. Загородній, Л.М. Пилипенко. - Л.: В-во Національного університету "Львівська політехніка", 2008. – 478с.
27. Закон України „Про аудиторську діяльність”, комп’ютерна правова система “ЛІГА – ЗАКОН”: Професіонал 7.4.1 Соруіht: ІАЦ “ЛІГА” 1991-2021.
28. Закон України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16 липня 1999 № 996-XIV, комп’ютерна правова система “ЛІГА – ЗАКОН”: Професіонал 7.4.1 Соруіht: ІАЦ “ЛІГА” 1991-2021.

29. Закон України „Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні”, комп’ютерна правова система “ЛІГА – ЗАКОН”: Професіонал 7.4.1 Соруіht: ІАЦ “ЛІГА” 1991-2021.
30. Застосування АРМ бухгалтера в обліку і контролі на підприємстві // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. -№ 12. – С. 3-18
31. Івахененко С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: Навч. посібн. / С. В. Івахененко. – К.: Знання-Прес, 2006. – 349с.
32. Ілляшенко С.М. Інноваційний менеджмент: Підручник / С.М. Ілляшенко. - Суми: ВТД - Університетська книга, 2010. - 334 с.
33. Кавторьєв Я. Документооборот: організація та ведення / Я. Кавторьєв. – [4-те вид., допов.]. – Х.: Фактор, 2009. – 164с.
34. Каноненко О. Інвентаризація / О. Каноненко, О. Піроженко. – Х.: Фактор, 2008. – 140с.
35. Кармазін В.А. Економічний аналіз: практикум / В.А. Кармазін, О.М. Савицька. — К. : Знання, 2007. — 255с.
36. Копилов В. А. Бухгалтерський облік та фінансовий контроль - складові інформаційного підґрунтя євроінтеграційних процесів в Україні: у 4 т. / Науково-дослідний фінансовий ін-т / Копилов В. А., Єфименко Т. І., Ловінська Л. Г., Ярошенко Ф. О., Швець В. Г./ Микола Янович Азаров (голова ред.кол.) — К. : НДФІ, 2007. – 578с.
37. Косміна Р.М. Бухгалтерський (фінансовий) облік: навч. посіб. для студ. екон. спец. ВНЗ / Р.М. Косміна. – Ю.Д. Чацкіс (ред.). — К. : Вища школа, 2008. — 255с.
38. Костюченко В.М. Облік і аналіз діяльності групи підприємств, як єдиної економічної одиниці: монографія / В.М. Костюченко / МОН України; Міжнародний ін-т менеджменту (МІМ-Київ). — К. : Центр учбової літератури, 2007. — 504с.
39. Кузьминский А.Н. Теория бухгалтерского учета: Учебник / А.Н. Кузьминский. – К.: Выща шк., 1990. – 311с.

40. Кузьмінський А. М. Організація бухгалтерського обліку, контролю і аналізу: Підручник / А. М. Кузьмінський, В. В. Сопко, В. П. Загородній; За ред. А. М. Кузьмінського. – К.: Вища шк., 1993. – 223с.
41. Кузнецова С.А. Бухгалтерський облік в системі формування управлінської інформації: методологія та практика: монографія / С.А. Кузнецова / Таврійський держ. агротехнологічний ун-т. — Мелітополь : Таврійський держ. агротехнол. ун-т, 2007. — 296с.
42. Лишиленко О. В. Бухгалтерський облік : Навчальний посібник / О. В. Лишиленко. – [4-ге вид., перероб і доп.]. – Київ: „Центр навчальної літератури”, 2006. – 628 с.
43. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджено наказом Міністерства фінансів України 08 березня 2013 р. № 433 // комп’ютерна правова система “ЛІГА – ЗАКОН”: Професіонал 7.4.1 Соругіht: ІАЦ “ЛІГА” 1991-2014.
44. Мезенцев П. В. Організація бухгалтерського обліку в промисловості / П. В. Мезенцев. – М.: „Финансы”, 1971. – 127с.
45. Мних Є.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: підручник / Є.В. Мних / Київський національний торговельно-економічний ун-т. — К., 2008. — 513с.
46. Мосаковський В. Деякі питання організації обліку в Україні / В. Мосаковський // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. - № 1. – С. 34-38.
47. Мосаковський В. Про перспективи подальшого розвитку бухгалтерського обліку в Україні / В. Мосаковський // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. - № 6. – С. 10-21.
48. Нападовська Л.В. Управлінський облік: Підручник / Л.В. Нападовська. – К.: Книга. – 2004. – 544с.
49. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджено наказом Міністерства фінансів України 07.02.2013 р. № 73 та зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28.02.2013 р. за № 336/22868 // комп’ютерна правова

- система “ЛІГА – ЗАКОН”: Професіонал 7.4.1 Copyright: ІАЦ “ЛІГА” 1991-2021.
50. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві // Вісник податкової служби України. – 2007. - № 14.
51. Організація бухгалтерського обліку. Вправи, ситуації, тести. Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 2Олік і аудит” / За ред. проф. Ф. Ф. Бутинця; [2-ге вид., доп. і перероб.]. – Житомир: ЖДТУ, 2006. – 288с.
52. Організація бухгалтерського обліку. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7. 05016 „Облік і аудит” / Ф. Ф. Бутинець, О. В. Олійник, М. М. Шигун, С. М. Шумпова; [2-е вид., доп. і перероб.]. – Житомир: ЖДТУ, 2006. – 576с.
53. Осмещук О. Документообіг / О. Осмещук // Бухгалтерія. Право. Податки. Консультації. – 2007. – 24 листопада № 47.- С. 18-14.
54. Основы экономического анализа хозяйствующего субъекта / А. Н. Богатко. – М.: Финансы и статистика, 2007. – 324 с.
55. Павлюк І. Організація переходу на нову систему бухгалтерського обліку на підприємстві / І. Павлюк // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – 310с.
56. Партин Г.О. Управлінський облік: Навч. посіб. / Г.О. Партин, А.Г. Загородній. – [2-ге вид. випр. і доп.]. – К.: Знання, 2007. – 303с.
57. Пархоменко А. Про застосування нормативно-методичної бази бухгалтерського обліку / А. Пархоменко // Вісник податкової служби України. – 2008. - № 10. – С. 54-57.
58. Пархоменко В. Організація бухгалтерського обліку / В. Пархоменко. –К. : Лібра, 2004. – 245 с.
59. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку // Все про бухгалтерський облік (збірник сестиматизованого законодавства). – 2014.
60. Попович П.Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: підручник / П.Я. Попович. — [3-тє вид., перероб. і доп.]. — К. : Знання, 2008. — 630с. — (Серія "Вища освіта ХХІ століття").

61. Проблеми і перспективи ринково-орієнтованого управління інноваційним розвитком: монографія / За ред. д.е.н., професора С.М.Ілляшенко. - Суми: ТОВ «Друкарський дім «Папірус», 2011. - 644 с.
62. Облікова політика і звітність. Навч. посібник / М. С. Пушкар. – Тернопіль: Карт-Бланш, 2003. – 141с.
63. Пушкар М. С. Розробка систем обліку: Навчальний посібник / М. С. Пушкар. – Тернопіль: Карт-Бланш, 2003. – 198с.
64. Пушкар М.С. Метатеорія обліку або якою повинна стати теорія: Монографія / М. С. Пушкар. – Тернопіль, Карт-бланш, 2007. – 359с.
65. Пушкар М.С. Створення інтелектуальної системи обліку: Монографія / М. С. Пушкар. – Тернопіль, Карт-бланш, 2007. – 152с.
66. Рекомендації щодо організації бухгалтерського обліку в Україні // Баланс. – 2005. - № 4.
67. Рудницький В. С. Внутрішній аудит: методологія, організація / В. С. Рудницький. – Тернопіль. : ТАНГ „Економічна думка”. – 2000.
68. Рудницький В. С. Методологія і організація аудиту / В. С. Рудницький. – Тернопіль: Економічна думка. – 2002.
69. Свірко С. В. Організація бухгалтерського обліку в бюджетних установах: Навч. посібник / С. В. Свірко. – К.: КНЕУ, 2003. – 380 с.
70. Скирпан О.П., Палюх М.С. Фінансовий облік: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.П. Скирпан, М.С. Палюх / Тернопільський національний економічний ун-т. — Т. : ТНЕУ, 2008. — 407с.
71. Сопко В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю і аналізу. Підручник / В. Сопко, В. Завгородній. – К.: КНЕУ. - 2000. - 256с.
72. Сук Л.К. Фінансовий облік: навч. посіб. / Л.К. Сук, П.Л. Сук. - К.: Знання, 2012. - 647с.
73. Тиляровская П. Организация учета / П. Тиляровская // Аудитор. – 2007. – №8. – С. 17-27.
74. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник / Н.М. Ткаченко. — [вид. 3-тє, доп. і перероб.]. — К. :

- Алерта, 2008. — 925с.
75. Усач. Б.Ф. Аудит за міжнародними стандартами / Б.Ф. Усач. — К.: Знання, 2005. — 247с.
76. Хорунжий М.Й. Організація агропромислового комплексу: Підручник / М.Й. Хорунжий. — К.: КНЕУ, 2005. — 382с.
77. Цал-Цалко Ю. С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз: Навч. посібник / Ю. С. Цал-Цалко. — [3-ге вид., перероб і доп.]. — К.: ЦУЛ, 2005. — 360с.
78. Чебанова Н.В. Фінансовий облік: Підручник / Н.В. Чебанова, Т.І. Єфіменко. — К.: Вид. центр "Академія", 2007. — 704с.
79. Чижевська Л.В. Бухгалтерський облік як професійна діяльність: теорія, організація, прогноз розвитку: монографія / Л.В. Чижевська / Житомирський держ. технологічний ун-т. — Житомир : ЖДТУ, 2007. — 528с.
80. Шевчук В. О. Контроль господарських систем в суспільстві з перехідною економікою (проблеми, теорії, організації, методології): Монографія / В. О. Шевчук. — КД ТЕУ, 1998. — 371с.
81. Шишкин А. К. Учет, анализ, аудит на предприятии: Учебное пособие для вузов / А. К. Шишкин, В. А. Микрюков, Н. Д. Дышкант. — М.: Аудит, ЮНИТИ, 2007. — 496 с.
82. Шмигель А. Я. Организация бухгалтерского учета и оперативного экономического контроля на промышленном предприятии / А. Я. Шмигель. — К., 1973. — 242с.
83. Яремко Г.О. Сучасна технологія діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства: монографія [Текст] / Г.О. Яремко, О.І. Олексик. — К.: КНЕУ, 2002.- 192с.